

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Johan Skytte poliitikauuringute instituut

Vaiko Vaher

**TERRORISTLIKE ORGANISATSIOONIDE
JUHTIMISSTRUKTUURIDE SEOS NENDE
EFEKTIIVSUSEGA**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Maili Vilson, MA

Tartu 2020

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite seisukohad, ning kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

/Vaiko Vaher 16.05.2020/

/ Kaitsmine toimub ...../kuupäev/ kell ...../kellaeg/
...../aadress/ auditooriumis ...../number/.

Retsensent: ..... /nimi/ (...../teaduskraad/),
..... /amet/

Lühikokkuvõte

Antud töö eesmärgiks on uurida terroristlike organisatsioonide seost nende efektiivsusega. Omavahel võrreldakse turul põhinevat, mitmesuunalist, sõlmpunktil põhinevat ja bürokraatial põhinevat juhtimisstruktuuri. Vastavaid juhtimisstruktuure esindavad organisatsioonidena RIRA, RAF, ETA ja Hezbollah.

Töö esimeses osas kirjeldatakse nelja erinevat juhtimisstruktuuri ning antakse ülevaade analüüsitavatest organisatsioonidest. Lisaks sellele kirjeldatakse kriteeriumeid, läbi mille on võimalik terroristlike organisatsioonide efektiivsust mõõta. Pärast kriteeriumide tutvustamist mõõdetakse nelja organisatsiooni tegevust läbi seitsme efektiivsust mõõtvate kriteeriumi ning analüüsitakse saadud tulemusi ning selgitatakse välja kõige efektiivsemat juhtimisstruktuuri omav organisatsioon.

Uurimistöö tulemusena selgub, et kõige efektiivsem terroristliku organisatsiooni juhtimisstruktuuri tüüp on bürokraatial põhinev, mida käesolevas töös esindab Hezbollah. Efektiivsusest teisel kohal on sõlmpunktil põhinev ETA. Järgnevad turul põhinev RIRA ning mitmesuunalist juhtimisstruktuuri omav RAF. Sellisest tulemusest saab järeldada, et juhtimisstruktuuri efektiivsus sõltub tema hierarhilisusest. Saadud tulemus kinnitab ka varasemate sarnast teemat uurinud teadlaste leide.

Sisukord

Lühikokkuvõte	3
Sisukord.....	4
Sissejuhatus	5
1. Terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuurid	6
1.1 Turul põhinev juhtimisstruktuur	7
1.2 Mitmesuunaline juhtimisstruktuur	8
1.3 Sõlmpunktil põhinev juhtimisstruktuur	9
1.4 Bürookraatial põhinev juhtimisstruktuur	9
2. Terroristlikud organisatsioonid ja efektiivsus	12
2.1 Analüüsitavad organisatsioonid	12
2.1.1 RIRA	12
2.1.2 RAF	13
2.1.3 ETA	13
2.1.4 Hezbollah	14
2.2 Terroristlike organisatsioonide efektiivsus.....	15
2.2.1 Operatsionaliseerimine	17
3. Terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuuride efektiivsuse hindamine	20
3.1 Rünnakute ajaline tihedus.....	20
3.2 Rünnakus kasutatud relvade keerukus.....	21
3.3 Rünnakus tekitatud inimkahjude hulk	25
3.4 Valitud sihtmärgi keerukus.....	27
3.5 Keskmine arv ründajaid rünnaku kohta	30
3.6 Organisatsiooni poolt seatud eesmärkide püstitamine.....	31
3.7 Organisatsiooni jätkusuutlikkus	33
3.8 Koondandmed terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuuride efektiivsusest... 34	
Kokkuvõte	36
Kasutatud allikate loetelu	37
Summary	40

Sissejuhatus

Käesoleva töö eesmärk on uurida, kuidas on omavahel seotud terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuur ning nende efektiivsus. Terroristlikud organisatsioonid ja kitsamalt nende juhtimisstruktuurid väärivad uurimist, sest mitmete riikide terrorismivastase võitluse strateegiad keskenduvad just juhtimisstruktuuride halvamisele. Juhtimisstruktuuride tugevusi ja nõrkusi teades, on lihtsam leida ka sobiv vahend nende halvamiseks. Töö keskendub kahele uurimisküsimusele:

- 1) Millised on erinevad terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuurid?
- 2) Milline on seos organisatsiooni juhtimisstruktuuri ning nende efektiivsuse vahel?

Töös püstitatud eesmärgi saavutamiseks, kasutatakse peamiselt andmeid andmebaasist Global Terrorism Database (GTD), mis aitab analüüsida organisatsioonide efektiivsust kvantitatiivselt. Lisaks sellele kasutatakse erinevaid kirjandusallikaid, analüüsimaks terroristlike organisatsioonide põhikirja ja tegevust kvalitatiivselt.

Koostatud töö koosneb kolmest peatükist, millest esimene peatükk annab ülevaate terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuuride liikidest ning tunnustest, mille põhjal on võimalik neid kategoriseerida. Teine peatükk annab lühiülevaate analüüsitavatest organisatsioonidest ning nende eesmärkidest. Lisaks kirjeldab peatükk, kuidas on võimalik terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuuri efektiivsust hinnata. Kolmas peatükk analüüsib terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuuri efektiivsust läbi seitsme efektiivsust mõõtvat kriteeriumi.

Uurimistöö tulemusena selgub, et valitud organisatsioonidest on kõige efektiivsem bürokraatial põhineva juhtimisstruktuuriga terroristlik organisatsioon. Varasemalt on läbi viidud sarnaseid uurimistöid, näiteks Joshua Kilbergi doktoritöö teemal „Organizing for Destruction: How Organizational Structure Affects Terrorist Group Behaviour“, kuid valitud indikaatorite seost juhtimisstruktuuridega koos analüüsitud ei ole.

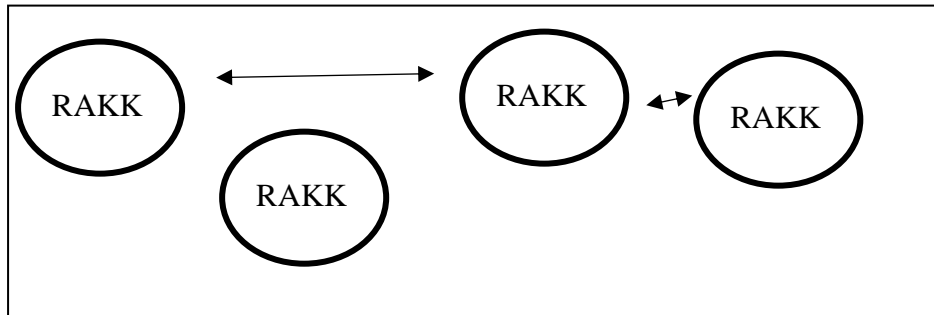
1. Terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuurid

Käesoleva peatüki eesmärk on anda ülevaade erinevatest terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuuridest. Käesolevas töös nähakse terrorismi kui viiele tunnusele vastavat tegevust (Värk, 2011:51-52), nendeks on: inimeste või vara vigastamine, hirmu esilekutsumine laiemas grupis, riigi, rahvusvahelise organisatsiooni või üksikisiku sundimine teatud käitumisele, tahtlik eesmärgipärane tegevus ja rahvusvaheline olemus.

Terroristlik organisatsioon on oma olemuselt nagu iga teine organisatsioon, nad erinevad ainult selle poolest, millised on organisatsiooni tegevuse tagajärjed ja eesmärgid. Sellest tulenevalt võib öelda, et teooriad, mida kasutatakse tavaliste organisatsioonide kirjeldamiseks, sobivad kirjeldama ka terroristlikke organisatsioone. Käesolevas töös kasutatakse terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuuride kirjeldamiseks Joshua Kilbergi doktoritöö raames loodud struktuuri, kus juhtimisstruktuurid jagunevad neljaks: turul-põhinev (*market*), mitmesuunaline (*all channel*), sõlmpunktil põhinev (*hub spoke*) ning bürokraatial põhinev (*bureaucratic structure*) (Kilberg, 2012). Selline jagunemisviis on kooskõlas ka klassikalise organisatsioonide jagunemisega, kus organisatsioonide struktuure jagatakse: hierarhial (*hierarchy*), võrgustikul (*network*) või turul (*market*) põhinevaks (Powell, 1990:300).

Varasemalt on terroristlike organisatsioonide uurivad autorid jaganud struktuure hierarhiliseks, hübriidseks ning riigi sarnaselt toimivateks (Scremin, 2017:34-38). Sellise jagunemisviisi miinuseks on selgelt eristuvate tunnuste puudumine organisatsiooni kategoriseerimisel. Lisaks on varasemalt kategoriseeritud struktuure formaalseteks ja võrgustikul põhinevaks ning sotsiaalseks liikumiseks (Comas et al. 2014:49-50). Tunnused, mille põhjal Comas ja teised organisatsioonide struktuure jaotavad, on liiga ebatäpsed ning jätavad liialt suure tõlgendamisvõimaluse. Kilbergi välja pakutud juhtimisstruktuuride jagunemisviis on sobivam, sest võtab arvesse ka tehnoloogilise arengu ning arvestab organisatsiooni juhtimisel ka infotehnoloogilisi vahendeid nagu telefonid ja emailid, mida varasemad sarnase teema uurijad teinud ei ole. Lisaks sellele kasutab Kilberg organisatsioonide kategoriseerimisel selgeid struktuurist tulenevaid tunnuseid, mis võimaldavad organisatsioone täpselt kategoriseerida.

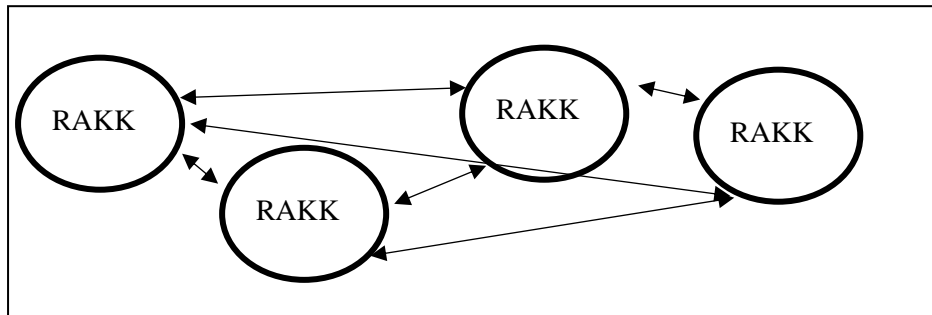
1.1 Turul põhinev juhtimisstruktuur

Joonis 1. Turul põhinev juhtimisstruktuur (Kilberg, 2011:33, kohandatud autori poolt)

Turul põhinevat juhtimisstruktuuri iseloomustab väga paindlik juhtimisstruktuur ning kindla juhi puudumine (Kilberg, 2011:33). Turul põhineva juhtimisstruktuuriga organisatsiooni näol on tegemist pigem sotsiaalse liikumisega, mille tegevusel on ühine eesmärk (Jackson, 2005:248). Selline juhtimisstruktuur pakub paindlikkust, valikut ja võimalust organisatsiooni eesmärkide täitmisel (Powell, 1990:303). See tähendab, et organisatsiooni liikmetel on püstitatud eesmärgi või eesmärkide täitmiseks vabadus valida nii vahendeid, tegutsemisviisi ning terroristlike organisatsioonide puhul sihtmärki. Organisatsiooni kuuluval liikmel puudub juhendav agent, kes hierarhilisema struktuuri puhul tema tegevust läbi sunni kontrolliks (Powell, 1990:303). Sellise juhtimisstruktuuriga organisatsiooni seatud eesmärkide täitmine nõuab kõikidelt sinna kuuluvatelt isikutelt suurt panust ning ilma omavahelise koordineerimiseta või koordineeriva üksuseta on keerulisemate operatsioonide läbiviimine praktiliselt võimatu. Turul põhineval juhtimisstruktuuril on nii strateegiline, operatiiv- kui ka taktikalise tasandi kontroll kõikidel organisatsiooni allharudel (Jackson, 2006:248). See tähendab, et näiteks organisatsiooni globaalset kuvandit saavad mõjutada kõik allharud, olenemata oma suurusest.

1.2 Mitmesuunaline juhtimisstruktuur

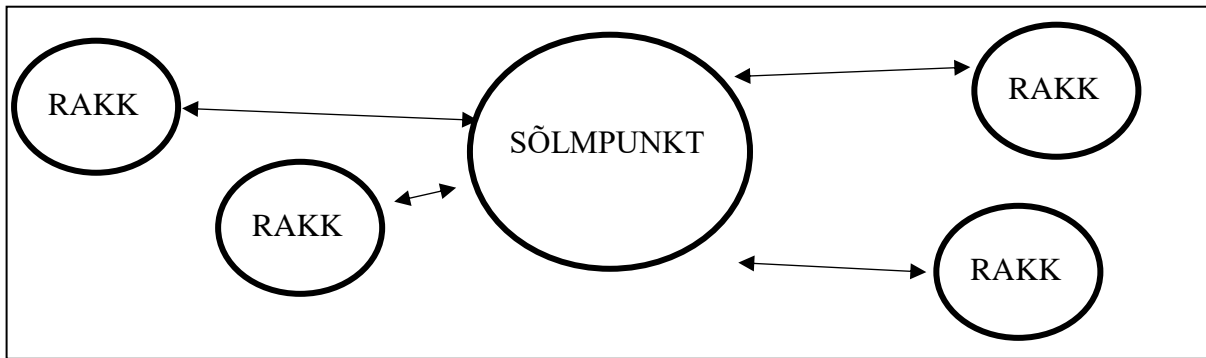

Joonis 2. Mitmesuunaline juhtimisstruktuur (Kilberg, 2011:34, kohandatud autori poolt)

Mitmesuunalist juhtimisstruktuuri iseloomustab mitmesuunaline suhtlus organisatsiooni erinevate allharude vahel. Juhtimisstruktuur kasutab ära infotehnoloogia arengu nähtusi nagu telefon, internet ja satelliitside, et omavahel tegevust koordineerida (Arquilla & Ronfeldt, 1996:287). Mitmesuunalise juhtimisstruktuuril on formaalne juht olemas aga organisatsioonil puudub kindel hierarhia ning juhtkond on kergesti asendatav (Kilberg, 2011:34). Sellise organisatsiooni juhtimisstruktuuri hukukindlus on suurem võrreldes turul põhineva juhtimisstruktuuriga, sest ühe allharu või raku eemaldamise korral on organisatsioon endiselt jätkusuutlik. Sama kehtib ka juhtkonna kohta, kes suudab ühe liikme kadumise korral organisatsiooni tegevuste koordineerimisega jätkata. Sellist juhtimisstruktuuri omaval organisatsioonil on suurem tõenäosus oma eesmärke täita, sest eksisteerib koordineeriv keha, kes osaliselt vastutab eesmärkide saavutamise eest. Mõningal määral võib selle juhtimisstruktuuri puhul olla takistuseks selge hierarhia puudumine. Mitmesuunalise juhtimisstruktuuri puhul võivad organisatsiooni allharud asuda üksteisest geograafiliselt väga kaugel, mis tähendab, et ilma selge hierarhiata on omavaheline tegevuste koordineerimine siiski üpris keerukas ning keerulisemate operatsioonide läbiviimine nõuab suurel määral omavahelist koordineerimist ning ühisele arusaamale jõudmist. Mitmesuunalise juhtimisstruktuuri puhul on allharudel suur iseseisvus ning hierarhia puudumise tõttu võib erinevatel rakkudel olla erinev arusaam, kuidas organisatsiooni püstitatud eesmärke täita. Sarnaselt turul põhineva juhtimisstruktuuriga, on ka mitmesuunalisel juhtimisstruktuuril kõigi tasandite kontroll igal allharul.

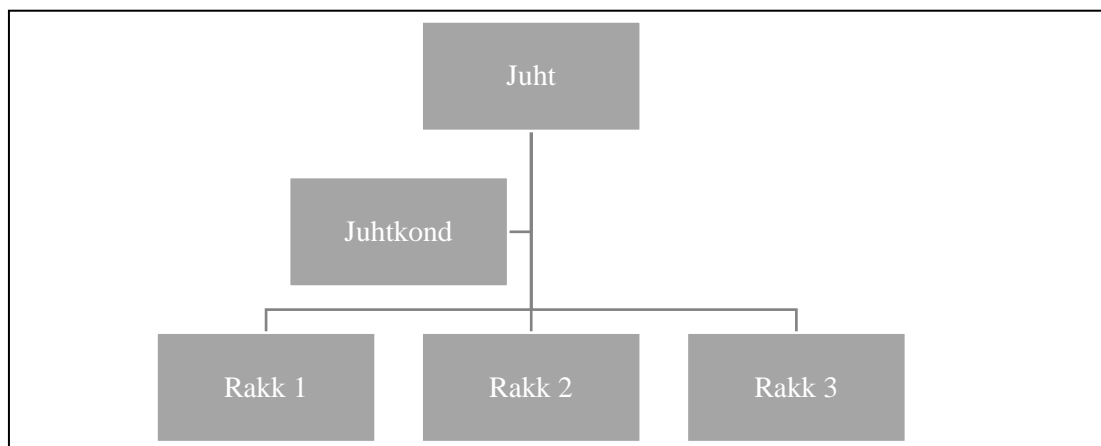
1.3 Sõlmpunktil põhinev juhtimisstruktuur

Joonis 3. Sõlmpunktil põhinev juhtimisstruktuur (Kilberg, 2011:35, kohandatud autori poolt)

Sõlmpunktil põhinev juhtimisstruktuur tuleneb ühistranspordisüsteemist, kus kogu liiklus liigub läbi ühe teatud asukoha, mis võib olla näiteks bussi-, lennu- või rongijaam. Ühest asukohapunktist teise minekuks peab transpordivahend läbima alati sõlmpunkti. Identne struktuur kehtib ka terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuuride kohta. Kogu suhtlus käib läbi sõlmpunkti, kes ei ole hierarhiliselt suhtlevatest gruppidest kuidagi kõrgemal (Kilberg, 2011:35). Sellist juhtimisstruktuuri omaval organisatsioonil puudub küll kindel hierarhia, aga allharudel on funktsioonist tulenev erinevus ning vastutus, võim on rakkudel, kes võivad rünnakuid ellu viia, kooskõlastamata need sõlmpunktiga (Samas). Planeerides ja ellu viies keerulisemaid operatsioone on olulisel kohal sõlmpunkt, mille ülesandeks on erinevates geograafilistes punktides samaaegselt läbiviidavaid rünnakuid koordineerida. Sellise juhtimisstruktuuri puhul on organisatsiooni juhtkonnal suur strateegiline kontroll, kuid operatiiv- ning taktikalise tasandi kontroll on pigem organisatsiooni allharudel (Jackson, 2006:247).

1.4 Bürokraatial põhinev juhtimisstruktuur

Joonis 4. Bürokraatial põhinev juhtimisstruktuur (Kilberg, 2011:36, kohandatud autori poolt)

Bürokraatial põhinev juhtimisstruktuur on kõige sarnasem klassikalisele sõjaväelisele juhtimisstruktuurile, mis on oma olemuselt mitmekihiline ning igal kihil on enda kindel ülesanne ning vastutusala. Bürokraatial põhineva juhtimisstruktuuri olulisemaks lüliks on organisatsiooni juht, kes omab õigust erinevaid operatsioone käivitada. Juht võib küll kasutada ka näiteks ülesandekeskset juhtimisstiili, kus võimustatakse alluvaid, aga lõpliku tegevuse käivitamise üle otsustab siiski organisatsiooni juht. Sellise struktuuri puhul mängivad olulist rolli ka erinevad organisatsiooni allharud. Üldjuhul on need jagatud funktsiooni või geograafilise asukoha järgi. Tavaliselt on sellistel juhtimisstruktuuridel väga selge rollide jaotus, kus olulised juhtimisosised nagu varustamine, finantstoetus ning planeerimine on väga selgelt ära jaotatud. Kogu organisatsiooni tegevus on selgelt juhitud ning reeglistikuga paika pandud, millest tulenevalt on selliseid organisatsioone ka suhteliselt kerge halvata, eemaldades mõne juhtpositsioonil asuva isiku. Bürokraatial põhineva organisatsiooni juhtimisstruktuuri puhul on juhil nii strateegiline, operatiiv- kui ka taktikalise tasandi kontroll organisatsiooni tegevuste üle (Jackson, 2006:246).

Tabel 1. Terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuuride võrdlus

Struktuur	Hierarhilisus	Juhtkonna kontrolli tase	Hukukindlus
Turul põhinev	Väga madal	Puudub	Kõrge
Mitmesuunaline	Madal	Strateegiline	Kõrge
Sõlmpunktil põhinev	Keskmine	Strateegiline, operatiiv tase	Keskmine
Bürokraatial põhinev	Kõrge	Strateegiline, operatiiv ning taktikaline tase	Madal

Allikas: Autori koostatud.

Juhtimisstruktuurid erinevad üksteisest peamiselt hierarhilisuse, juhtkonna kontrolli taseme ning hukukindluse poolest. Turul põhinev ning mitmesuunaline juhtimisstruktuur on hierarhia tasemelt pigem madalad, sest organisatsioonil puudub organisatsiooni juhtkonna ning tema allüksuste selge võimusuhe. Sõlmpunktil põhineva juhtimisstruktuuri puhul on hierarhilisus keskmine, sest ilma sõlmpunktita ei ole võimalik organisatsiooni allharudel omavahel suhelda ning koordineerida. Bürokraatial põhineva juhtimisstruktuuri puhul on tegemist kõrge hierarhilisusega, kus organisatsioon on üles ehitatud ning juhitud väga range reeglistiku järgi.

Juhtkonna kontrolli tase juhtimisstruktuuri puhul näitab, mis taseme kontrolli omab organisatsiooni juhtkond enda allharude üle. Strateegiline kontroll tähendab, et juhtkond seab kõige kõrgema taseme eesmärgid ning määrab ära selle, mis on kogu organisatsiooni eesmärk. Operatiivtaseme kontroll määrab selle, kuidas strateegilisi eesmärke täidetakse. Ühe näitena saab kasutada 2001. aastal toimunud rünnakut, kus Osama Bin Laden isiklikult määras, mis sihtmärke rünnatakse ning kinnitas lõpliku rünnakuplaani (Jackson, 2006:244). Taktikalise taseme kontroll tähendab seda, et juhtkond kontrollib liikmete igapäevast tegevust ning kuidas spetsiifilisi tegevusi läbi viiakse (Samas). Terroristlike organisatsioonide puhul on see näiteks konkreetset rünnakut läbi viiv üksus, kes otsustab, millal avatakse käsitulirelvade tuli või õhatakse autopomm. Detailsusaste, kuidas ja kui palju juhtimisstruktuur kontrolli omab, on iga organisatsiooni tüübi puhul erinev. Hukukindlus terroristliku organisatsiooni puhul tähendab seda, kui vastupidav on organisatsioon juhtimisstruktuuri eemaldamisel. Võib eeldada, et mida kõrgem hierarhia, seda madalam on hukukindlus. Turul põhineval mudelil, kus organisatsiooni rakud on autonoomsed, ei muuda ühe raku või juhi eemaldamine kogu organisatsiooni saatust. Sama kehtib ka mitmesuunalise struktuuri puhul. Sõlmpunktil põhinev juhtimisstruktuur on juhtimisstruktuuri eemaldamise suhtes tundlikum ning sõlmpunkti enda eemaldamine pärsib suure tõenäosusega kogu organisatsiooni tegevust. Bürokratial põhineva juhtimisstruktuuri hukukindlus on madal, sest tulenevalt väga rangest rollide jaotusest organisatsioonis, on juhtimisstruktuuri kadumisel selle asendamine keerukas.

Üldjuhul, sarnaselt tavaorganisatsioonidele, ei dubleerita ka terroristlikes organisatsioonides erinevaid rolle ja vastutusvaldkondi, sest ressursse üritatakse võimalikult efektiivselt kasutada. Juhtimisstruktuuride kategoriseerimine aitab paremini mõista organisatsiooni struktuurilist ülesehitust ning annab võimaluse analüüsida nende toimimist. Analüüsitavaitel juhtimisstruktuuridel on oma nõrkused ja tugevused, mille põhjal saab kujundada nende vastu võitlemise strateegia ning leida lüli, mis vajab mõjutamist, juhul, kui soovitakse organisatsiooni tegevust halvata. Oluline on eristada rakkude omavahelist suhtlust ning nende sõltuvust teistest toimijatest. Selle mõistmine aitab paremini selgitada, miks mõni organisatsioon on efektiivsem näiteks rünnakute läbi viimises, kui teine.

2. Terroristlikud organisatsioonid ja efektiivsus

2.1 Analüüsitavad organisatsioonid

Käesoleva peatüki eesmärk on anda lühiülevaade analüüsitavatest terroriorganisatsioonidest. Organisatsioonid on valitud eesmärgiga, tagada piisavalt suur regionaalne esindatus. Analüüsitavad organisatsioonid on valitud viie kriteeriumi alusel. Esiteks peab organisatsioon olema eksisteerinud rohkem kui 10 aastat. Teiseks peab organisatsioon olema sooritanud vähemalt 10 rünnakut. Kolmas kriteerium on geograafiline, mis tähendab et valitud organisatsioonid ei tohi tegutseda samas riigis, välistamaks ühe organisatsiooni tegevuse otsest mõju teisele, samas riigis tegutsevale organisatsioonile. Neljas kriteerium on erineva juhtimisstruktuuri omamine, sest vastasel juhul ei oleks võimalik juhtimisstruktuuride erinevust hinnata. Viimane kriteerium on organisatsioonide kohta inglise- või eesti keelsete materjalide olemasolu. Kriteeriumid on valitud eesmärgiga tagada võimalus organisatsioone omavahel võrrelda ning statistiliselt ebaolulised organisatsioonid (liiga lühikest aega tegutsenud või liiga vähe rünnakuid läbi viinud) valikust välja jätta. Töös ei võeta kriteeriumina arvesse organisatsioonide ideoloogiat või eesmärke, sest ideoloogiline liigitus on liialt subjektiivne. Analüüsitavaid organisatsioone on kokku valitud neli, igale juhtimisstruktuurile on valitud üks esindaja. Valitud organisatsioonid on: Iirimaaal tegutsev RIRA (*The Real Irish Republican Army*), Saksamaal tegutsenud RAF (*Red Army Faction*), Prantsusmaal ja Hispaanias tegutsev ETA (*Euskadi Ta Askatasuna*) ning Liibanonis tegutsev Hezbollah. Joshua Kilberg on oma doktoritöös (2011:37) kategoriseerinud ülal nimetatud organisatsioonide juhtimisstruktuurid järgmiselt: RIRA kui turul põhinev, RAF kui mitmesuunaline, ETA kui sõlmpunktil põhinev ja Hezbollah kui bürokraatial põhineva juhtimisstruktuuriga organisatsioon.

2.1.1 RIRA

Iirimaaal tegutsenud RIRA loodi 1997. aastal, kui organisatsioon lõi lahku Provisional Irish Republican Army-st (PIRA), organisatsioon lõpetas ametlikult tegevuse 2012, kui erinevate organisatsioonide liitumise teel tekkis New IRA (MMP, 2019). RIRA peamine eesmärk oli 32 maakonna suuruse Iirimaa taastamine ning seeläbi Põhja-Iirimaa liitmine Iiri Vabariigiga (Melaugh, 2003). Juhtimisstruktuuri poolest oli tegemist turul põhineva terroristliku organisatsiooniga. Eksisteeris küll „kortermeister“, kelle ülesandeks oli organisatsiooni vajaminevaga (relvad, laskemoon, lõhkeaine jms.) varustada, aga organisatsioonil puudus selge juht (Harding, 2003). Tulenevalt operatsioonijulgeoleku tagamisega pidi RIRA kasutama rakkudel põhinevat süsteemi, kus rakud tegutsesid iseseisvalt ning üksteise planeerimisest

sõltumata (Cragin & Daly, 2004:47). Organisatsioonina oli RIRA suhteliselt algeliselt varustatud. Rünnaute läbi viimiseks kasutati peamiselt käsituli relvasid ning lõhkeainet, mis oli hangitud PIRA ladudest (Cragin & Daly, 2004:43). Kurikuulsam RIRA poolt läbi viidud rünnak oli 1998. aastal, kui kaugjuhitava autopommiga rünnati Omaghi-i linna turuplatsi, kus hukkus 29 inimest ning vigastatuid oli üle kahe saja (Sullivan, 2011).

2.1.2 RAF

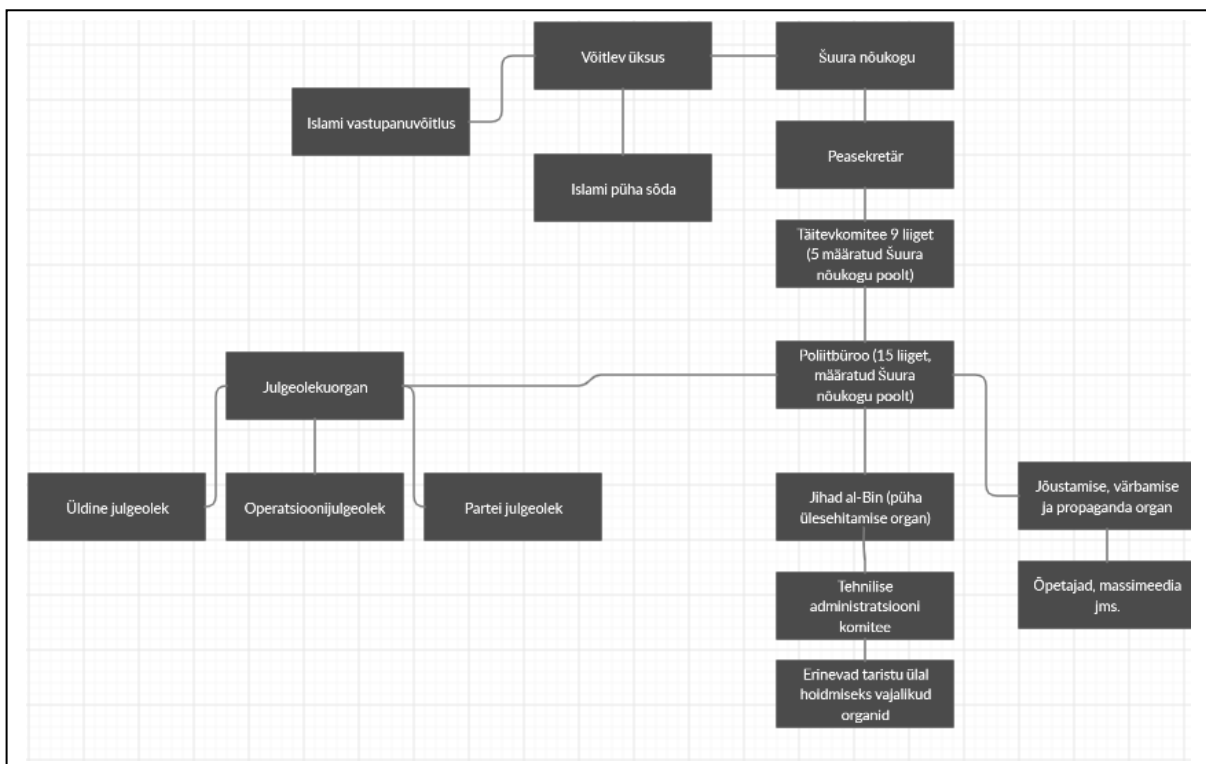
Red Army Faction (RAF) tegutses Saksamaal ajavahemikul 1970-1992, millal ta lõpetas oma tegevuse ühepoolse relvarahuga Saksamaa suhtes (Pluchinsky, 1993). Organisatsiooni peamiseks eesmärgiks oli sotsialistliku revolutsiooni läbi viimine Saksamaal ning riigi valitsuse lõplik vabastamine fašistlikest poliitikutest (Moghadam, 2012:160). Red Army Factioni struktuuri kirjeldab nende poolt loodud *Urban Guerilla Concept*, kus nad on välja toonud, et revolutsiooni peaksid läbi viima justkui isetekkelised rakud, kes kasutavad opereerimiseks peamiselt turvamaju ning illegaalset salajast struktuuri (RAF, 1971:98). Oma tegevuses toetus RAF tugevalt Carlos Marighella poolt loodud sissitaktikale, mis on kirja pandud teoses nimega *Minimanual of the Urban Guerrilla* (samas). Marighella peab organisatsiooni funktsioneerimiseks oluliseks tegutsemist väikestes grupeeringutes (4-5 isikut), mis tegutsevad peamiselt isiklikku initsiatiivi järgides, aga teisalt eksisteerib ka strateegiline ülesandepüstitus organisatsiooni juhtkonna poolt (Marighella, 1969). Grupeeringu võib luua põhimõtteliselt iga isik, kes seda soovib, ning seni, kuni strateegiline eesmärk (valitsuse kulutamine) on täidetud, on grupeering oma tegevuses täielikult vaba (samas). Teine mitmesuunalise juhtimisstruktuuri kriteerium lisaks madalale hierarhiale oli organisatsiooni jätkusuutlikkus juhtkonna asendumisel. RAF jätkas tegevust isegi pärast seda, kui organisatsiooni alapärane juhtkond 1977. aastal vanglas enesetapu sooritas (Moghadam, 2012:161).

2.1.3 ETA

Euskadi ta Askatasuna (ETA), alustas oma tegevust 1959. aastal, pärast kindral Franco poolseid repressioone baski rahvuse suhtes (Whitfield, 2015:384). Organisatsiooni peamiseks eesmärgiks oli luua iseseisev riik baski keelt kõnelevatele inimestele, mis pidi hõlmama kolme maakonda Hispaaniast ning kolme Prantsusmaalt (Whitfield, 2015:385). 2003. aastani oli ETA näol tegemist sõlmpunktil põhineva organisatsiooniga (Kilberg, 2011:118). Organisatsioon koosnes *commando* üksustest, mille tegevust koordineeris ETA luurekeskus, kes koordineeris infoliikumist väikeüksuste vahel ning seeläbi täitis ka juhtimisstruktuurile olulist sõlmpunkti rolli (Kilberg, 2011:119).

2.1.4 Hezbollah

Hezbollah alustas organisatsioonina 1980.aastatel. Organisatsiooni loomist toetas tugevalt Iraan, kes läbi Hezbollah soovis oma mõjuvõimu Lähis-Ida regioonis tugevdada (Counter Extremism, 2020). Hezbollah esindab valdavalt šiitide rahvust Liibanonis ning nende peamiseks eesmärgiks on saavutada riigis piisav mõjuvõim, et tagada Palestiina iseseisvus ning vähendada Israeli ja USA mõjuvõimu regioonis (MMP, 2019a). Hezbollah on suhteliselt ainulaadne terroristlik organisatsioon, sest see on muutunud viimase 30 aasta jooksul ka poliitiliseks parteiks, samas jätkates ametlikult terrorirünnakuid. Struktuuri poolest on tegemist väga hierarhilise organisatsiooniga, kus kõik funktsioonid on selgelt jaotunud.

Joonis 5. Hezbollah struktuur (El Zein, 2014:122), kohandatud autori poolt.

Jooniselt 5, on selgelt näha, et tegemist on organisatsiooniga, mille tegevusi kontrollivad mitmed erinevad allorganid ning jaotus on tehtud funktsioonipõhiselt. Erinevalt teistest töös käsitletavatest organisatsioonidest eksisteerib Hezbollah-s väga selge kontrolliv organ, kelleks on 17 liikmeline suura nõukogu, kelle otsealluvuses on ka relvajõud. Väga rangelt on ära jaotatud erinevad valdkonnad ning põhimõtteliselt on olemas riigi tunnused. Eksisteerib vägivallamonopol nii organisatsiooni enda relvastatud üksuse kui ka sisemist turvalisust tagavate üksuste näol. Olemas on ka erinevad võimutasandid, alustades ülemnõukogust ning lõpetades poliitbürooga, kes täidavad põhimõtteliselt täidesaatva ja seadusandliku võimu ülesandeid. Küll aga ei ole tegemist võimude lahususega. Bürookraatial põhinevas

juhtimisstruktuuris säilib siiski kindel hierarhia. Lisaks sellele on ka administratiivne jaotus, kus administratiivkomitee tegeleb piirkondade rekonstrueerimise ja põllumajanduse edendamisega.

2.2 Terroristlike organisatsioonide efektiivsus

Organisatsiooni efektiivsus on mõõdik, mille alusel saab öelda, kuidas organisatsioon on täitnud enda püstitatud eesmärgid, ilma, et kannatada oleks saanud käsutatavad ressursid, viisid ja sinna kuuluvad inimesed (Georgopoulos & Tannenbaum, 1957:540). Sellise tulemuseni jõudsid Georgopoulos ja Tannenbaum analüüsid pärast Teist maailmasõda eksisteerinud tööstusettevõtteid. Efektiivsust saab mõõta läbi organisatsiooni strateegiate saavutamise edukuse. Terroristlikel organisatsioonidel on üldjuhul viis eesmärki (Harmon,2001):

- 1) Sotsiaalse dislokatsiooni või kaose tekitamine.
- 2) Valitsuse diskrediteerimine või kukutamine.
- 3) Majandusliku ja varalise kahju tekitamine.
- 4) Riigi julgeolekujõude kulutamine või muu sõjalise kahju tekitamine.
- 5) Hirnu levitamine rahvusvahelise kogukonna ees.

Harmoni välja pakutud eesmärkide suurim miinus on see, et need ei too välja mõõdetavaid kriteeriume ning jäävad ainult kirjeldavale tasemele. Lisaks sellele, ei ole ülal nimetatud eesmärgid universaalsed, vaid viis kõige levinumat (Harmon, 2001:62). Terroristlike organisatsioonide analüüsimiseks on vaja detailsemaid ning konkreetset mõõdetavaid kriteeriume ning need on välja pakkunud Ethan Frisch oma uurimistöös “Insurgencies are Organizations Too: Organizational Structure and the Effectiveness of Insurgent Strategy” (2011:10). Need indikaatorid on:

- 1) Rünnaakute ajaline tihedus.
- 2) Rünnaakus kasutatavate relvade keerukus.
- 3) Rünnaakus tekitatud inimkahjude hulk (nii vigastatud kui ka surnud).
- 4) Edukate rünnaakute protsent ehk rünnaakud, mida julgeolekuteenistused ei suutnud ennetada.
- 5) Valitud sihtmärkide keerukus. Sõjaväe ja politsei sihtmärkide valik näitab, et organisatsioon on efektiivsemalt organiseerunud, kui rünnaakud tsiviil või kommerts sihtmärkide vastu.
- 6) Keskmine arv ründajaid rünnaaku kohta. Suurem ründajate hulk näitab võimekust koordineerida tegevusi rohkemate inimeste vahel, mis näitab ka organisatsiooni efektiivsust.
- 7) Organisatsiooni poolt seatud eesmärkide püstitamine vastavalt organisatsiooni põhikirjale.

8) Organisatsiooni jätkusuutlikkus - kas organisatsioon tegutseb ka tänapäeval.

Lisaks Frisch'ile on terroristlike organisatsioonide efektiivsuse hindamisega tegelenud ka Joshua Kilberg. Kilberg on efektiivsust hinnanud, kasutades 12 erinevat indikaatorit (Kilberg, 2011:134). Nendeks on: hukkunute arv; SKP inimese kohta ajal, mil terroristlik organisatsioon tegutses; Freedom House'i poliitiliste ja kodanikuõiguste määr riigis, kus organisatsioon tegutses; organisatsiooni soov režiimi siirdeks; organisatsiooni soov territooriumi muutuseks; organisatsiooni soov *status quo* säilitamiseks; organisatsiooni soov poliitika muutmiseks; organisatsioon on natsionalistlik; organisatsioon on religioosne; organisatsioon on parempoolne; organisatsiooni suurus; organisatsiooni vanus; organisatsiooni struktuur ja organisatsiooni riigi poolne toetus.

Võrreldes kahe autori arusaamasid terroristliku organisatsiooni eesmärkidest ja kriteeriumitest, saab öelda, et Frisch'i (2011) välja pakutud kriteeriumid sobivad analüüsima terroristlike organisatsioone ning ka efektiivsuse hindamiseks. Kilbergi poolt välja pakutud 12 kriteeriumi analüüs bakalaureuse töö raames oleks liiga mahukas. Andmete vähesuse tõttu, ei analüüsita siin töös Frisch'i poolt välja pakutud neljandat kriteeriumit, sest julgeolekuasutused üldjuhul ei avalda andmeid ära hoitud rünnakute kohta. Frisch'i kriteeriumid sobivad lisaks ülalmainitule, sest on välja töötatud, pidades silmas viite dilemmat, mis eksisteerivad kõikidel terroristlikel organisatsioonidel (Frisch, 2011):

- 1) Tegutsemine või salastamine. Terroristlikel organisatsioonidel on ülesanne viia läbi edukaid rünnakuid, kasutades selleks piisavaid operatsioonijulgeoleku meetmeid, mille eesmärk on vältida rünnaku luhtumist.
- 2) Organisatsiooni kasv või kontroll. Terroristliku organisatsiooni kasvades on oht, et kaob kontroll tegevuse üle, sest laia tegutsemisala ning liikmeskonnaga organisatsiooni on keeruline kontrollida.
- 3) Liikmete värbamine või olemasolevate liikmete hoidmine. Organisatsioon peab otsustama, kas panna suuremat rõhku liikmete värbamisele või olemasolevate liikmete hoidmisele. Probleemiks on, kuidas värvata kvaliteeti tõstvaid liikmeid ning ette valmistada neid andma oma elu organisatsiooni eesmärkide täitmiseks.
- 4) Organisatsiooni edu või pikaajalisus. Tegevuste läbi viimisel peab organisatsioon otsustama, kas prioriteet on lühiajaline edu või pikaajaliste eesmärkide täitmine. Üldjuhul seatakse lühiajalised täidetavad eesmärgid ning pikaajalised abstraktsed eesmärgid.
- 5) Ressursid või toetajaskonna suurus. Terroristlikud organisatsioonid vajavad edukaks tegutsemiseks nii ressursse kui ka toetajaskonna suurust. Ressursid hangitakse reeglina

kohaliku elanikkonna käest läbi vägivalda, mis tähendab et liigne ressurssidele keskendumine võib viia kohaliku elanikkonna toetuse kadumisele.

Ülal mainitud viis dilemmat katavad ära kaheksa välja pakutud kriteeriumit. Ainus, mille kohta avalikud andmed on praktiliselt olematud, on liikmete värbamisega seotud dilemma. Organisatsioonide suurus on tavaliselt antud suurusjärguga ning organisatsiooni kohta kogutud andmed liikmeskonna kohta on üldjuhul salastatud terrorismivastaste operatsioonidega tegelevate organisatsioonide poolt.

Järgnev alapeatükk selgitab, kuidas on Frisch'i poolt terroristliku organisatsiooni efektiivsust mõõtvad kriteeriumid operatsionaliseeritud käesolevas uurimistöös.

2.2.1 Operatsionaliseerimine

Käesolevas töös analüüsitakse seitset efektiivsust näitavat kriteeriumit (Frisch, 2011) järgmiselt:

Tabel 2. Analüüsiks kasutatavate indikaatorite operatsionaliseerimine

Kriteerium	Indikaator	Efektiivsuse näitaja	Allikas
Rünnakute ajaline sagedus	Keskmine päevade hulk, mis jäi rünnakute vahele. Aluseks võetakse toimunud rünnakute hulk ning ajaperiood esimese ning viimase rünnaku vahel. Saadud arvvaartused jagatakse omavahel ning tulemuseks on keskmine päevade hulk, mis jäi rünnakute vahele.	Mida väiksem on rünnakute vahele jääv päevade arv, seda efektiivsemaks võib tegevust pidada	GTD Rünnakute kuupäevad (<i>Date</i>)
Rünnakutes kasutatud relvade keerukus	Keerukamate relvade osakaal kogu läbiviidud rünnakute hulgas. Selgitatakse välja protsentuaalselt keerukate relvade (lõhkeaine) osakaal kogu rünnakutes kasutatud relvade hulgas. Hindamine toimub kvalitatiivselt.	Töös eristatakse kolme erinevat relvade kasutamise kategooriat. Kõrge (2 punkti) tähendab, et keerukamate (lõhkeaine) relvade osakaal kogu rünnakute seas on üle 70 protsendi. Keskmine (1 punkt) üle 50 protsendi ja madal (0 punkti) alla 50 protsendi.	GTD rünnakus kasutatud relvade liik (<i>Weapon type 1</i>).
Rünnakutes tekitatud inimkahjude hulk	Aluseks võetakse kogu rünnakutes tekitatud inimkahjude (surnud ja vigastatud inimesed) hulk. Lisaks vaadatakse ka inimkahjude hulka rünnaku kohta.	Mida rohkem inimkahjusid suudab organisatsioon tekitada, seda efektiivsemaks võib tema tegevust pidada. Organisatsioone hinnatakse paremusjärjestuse alusel, kus enim inimkahjusid rünnaku kohta tekitanud organisatsioon, saab 2 punkti, temale järgnev 1 punkti ning kõige vähem inimkahjusid tekitanud organisatsioon 0 punkti.	GTD vigastatute ja surnute hulk (<i>nwound ja nkill</i>)

Valitud sihtmärgi keerukus	Keeruliste sihtmärkide osakaal kogu läbiviidud rünnakute hulgas. Aluseks võetakse keeruliste sihtmärkide suhtes läbi viidud rünnakute koguarvu. Lisaks arvutatakse välja ka keerulisemate rünnakute osakaal kogu rünnakute hulgast.	Mida keerukamaid sihtmärke suudab organisatsioon rünnata, seda efektiivsemaks võib tema tegevust pidada. Organisatsioone hinnatakse paremusjärjestuse alusel.	GTD sihtmärgi tüüp (<i>targetype1</i>)
Keskmine arv ründajaid rünnaku kohta	Aluseks võetakse kõik läbiviidud rünnakud ning osalenud isikkoosveis. Saadud tulemus jagatakse omavahel ning tulemuseks on keskmine arv ründajaid rünnaku kohta.	Mida rohkemate inimeste tegevust suudab organisatsioon koordineerida, seda efektiivsemaks võib tema tegevust pidada. Organisatsioone hinnatakse paremusjärjestuse alusel.	GTD rünnakus osalenud inimeste hulk (<i>nperps</i>)
Organisatsiooni poolt püstitatud eesmärkide täitmine	Aluseks võetakse organisatsioonide sätestatud eesmärgid ning selgitatakse välja nende täitmisulatus.	Mida edukam on organisatsioon olnud oma eesmärkide täitmisel, seda efektiivsemaks võib tema tegevust pidada.	Erinevad avalikud allikad.
Organisatsiooni jätkusuutlikkus	Aluseks võetakse organisatsiooni võimekus sooritada rünnakuid tulevikus.	Mida elujõulisem on organisatsioon, seda efektiivsem on ta enda eesmärkide täitmisel.	Erinevad avalikud allikad.

Allikas: Autori koostatud

Selgitamaks välja efektiivsuse suurust juhtimisstruktuuride vahel, toimub pärast tabelis 2 välja toodud analüüsi, organisatsioonide omavaheline võrdlus. Valitud organisatsioone hinnatakse, kasutades kolme punktilist hindamissüsteemi. Hindamissüsteem on loodud autori poolt ning võimaldab koondada andmeid erinevatest analüüsitavatest kategooriatest.

Selgitamaks välja efektiivsuse suurust juhtimisstruktuuride vahel, hinnatakse juhtimisstruktuure seitsmes kategoorias, kasutades selleks kolme punktilist hindamissüsteemi:

- 1) 0 Punkti- Juhtimisstruktuur ei täitnud hinnatavat kriteeriumi.
- 2) 1 Punkt- Juhtimisstruktuur täitis osaliselt hinnatavat kriteeriumi.
- 3) 2 Punkti- Juhtimisstruktuur täitis täielikult hinnatavat kriteeriumi.

Juhul, kui hindamiskriteerium ei võimalda kriteeriumipõhist hindamist, saab hinde 2 organisatsioon, kes täitis kriteeriumi kõige paremini ning hinde 1 ja 0 vastavalt organisatsioonid, kes kriteeriumi täita ei suutnud. Näiteks organisatsioon, kelle rünnakute vahele jääb ajaliselt kõige vähem päevi, saab rünnakute ajalise tiheduse kategoorias 2 punkti. Organisatsioon, kelle rünnakute vahele jääb ajaliselt kõige rohkem päevi, saab samas kategoorias 0 punkti. Pingerea kasutamise põhjus on üheselt heaks kiidetud kriteeriumide puudumine. Terroristlike organisatsioonide efektiivsuse mõõtmisel puudub ühene raamistik,

mida oleks võimalik käesolevas töös analüüsitavaatele organisatsioonile rakendada. Sellest tulenevalt on efektiivsuse välja selgitamiseks võetud kasutusele hübriidsüsteem. Organisatsioone hinnatakse arvväärtusi kasutavates kriteeriumides paremusjärjestuse alusel. Abstraktsemaid kriteeriumeid, näiteks jätkusuutlikkus ning eesmärkide täitmine, hinnatakse selle põhjal, kui edukad on organisatsioonid selles kriteeriumis olnud. Edukuse all peetakse silmas kriteeriumi täitmise suurust. Organisatsiooni jätkusuutlikkust hinnatakse järgmiselt: Juhul kui organisatsioon tegutseb tänapäeval, saab ta jätkusuutlikkuse kategoorias kaks punkti. Juhul kui organisatsioon ei tegutse enam iseseisvalt, vaid on liitunud mõne teise organisatsiooniga ning jätkab oma tegevust läbi uue organisatsiooni, saab ta ühe punkti. Organisatsioonid, mis tänapäeval enam ei tegutse ega ei ole liitunud mõne teise organisatsiooniga, ei saa mitte ühtegi punkti. Sarnaselt hinnatakse ka organisatsiooni poolt püstitatud eesmärkide täitmist. Organisatsioonid, kes on täitnud üle vähemalt ühe enda põhikirjas välja toodud eesmärkidest, saavad ühe punkti. Organisatsioonid, kes on täitnud rohkem kui ühe enda poolt sätestatud eesmärkidest ning tegutsevad ka tänapäeval, saavad kaks punkti. Tänapäeval tegutsemise kriteeriumid tuleb eesmärkide täitmisel arvesse võtta, sest organisatsioonil eksisteerib vähemalt teoreetiline võimalus enda eesmärke täita. Selles kategoorias jääb ilma punktideta organisatsioon, kes ei ole täitnud mitte ühtegi enda põhikirjas sätestatud eesmärki.

Andmete analüüsiks on kasutatud Global Terrorism Database'i, mis on ainus avalikkusele kättesaadav andmekogu, mis koondab endas üle 190 000 terrorirünnaku alates aastast 1970 (GTD, 2020). Analüüsis on välja jäetud statistiliselt ebaolulised arvväärtused nagu 0 ja -99, mida andmebaasi haldav organisatsioon on kasutanud näiteks märkimaks juhtumit, kui rünnakus osalevate ründajate arv oli teadmata. Analüüsi ajavahemik organisatsioonidel on erinev. RIRA tegevust analüüsitakse ajavahemikul 1997-2012, RAF-i tegevust analüüsitakse 1970-1992, ETA tegevust ajavahemikul 1959-2002 ning Hezbollah tegevust ajavahemikul 1980-2018. Analüüsi vahemik on valitud kas organisatsioonide tegutsemise aja järgi (RAF ja RIRA), andmete kättesaadavuse järgi (Hezbollah) või perioodi järgi, kus organisatsioon kasutas teatud juhtimisstruktuuri (ETA).

3. Terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuuride efektiivsuse hindamine

Käesolev peatükk analüüsib empiirilisel nelja valitud terroristliku organisatsiooni juhtimisstruktuuride efektiivsust. Organisatsioone analüüsitakse läbi seitsme valitud kriteeriumi ning seejärel antakse hinnang organisatsioonide efektiivsusele.

3.1 Rünnaakute ajaline tihedus

Rünnaakute ajaline sagedus arvutatakse selle järgi, mitu päeva jääb keskmiselt rünnaakute vahele. Aluseks võetakse organisatsiooni kogu tegutsemise ajavahemik ning jagatakse see rünnaakute hulgaga. Tulemuseks on keskmine rünnaakute vahele jääv päevade arv.

Tabel 3. Rünnaakute ajaline tihedus

Organisatsiooni nimetus	Rünnaakute koguhulk	Päevade arv vaadeldavas perioodis	Keskmine rünnaakute vahele jääv päevade arv
RIRA	41	5029	123
RAF	67	5071	75
ETA	1899	11705	6
Hezbollah	407	12818	31

Allikas: Autori koostatud, GTD andmete põhjal.

Vaatleme analüüsitavate organisatsioonide rünnaakute ajalise tiheduse. RIRA rünnaakude vaadeldaval perioodil (10.07.1998-15.05.2012) oli kokku 41. Päevi vaadeldavas perioodis 5029. Ehk rünnaak toimus keskmiselt iga 123 päeva tagant. RAF-i vaadeldav periood (13.10.1977-08.07.1991), sel ajal toimus kokku 67 rünnaakut. Päevi vaadeldavas perioodis 5071. Keskmiselt toimus rünnaak iga 75 päeva järel. ETA vaadeldav periood (01.12.1970-17.12.2002), sel ajal toimus kokku 1899 rünnaakut. Päevi vaadeldavas perioodis kokku 11705. Keskmiselt toimus rünnaak iga 6 päeva järel. Alates aastast 2003 muutis ETA oma juhtimisstruktuuri ning edasised rünnaakud jäävad analüüsist välja. Hezbollah vaadeldav periood (28.02.1983-02.04.2018), mil toimus kokku 407 rünnaakut. Päevi vaadeldavas perioodis 12818. Keskmiselt toimus rünnaak iga 31 päeva järel. Rünnaaku ajalise tiheduse poolest oli kõige efektiivsem sõlmpunktil põhinev ETA, kelle rünnaakute ajaline tihedus oli kõige väiksem.

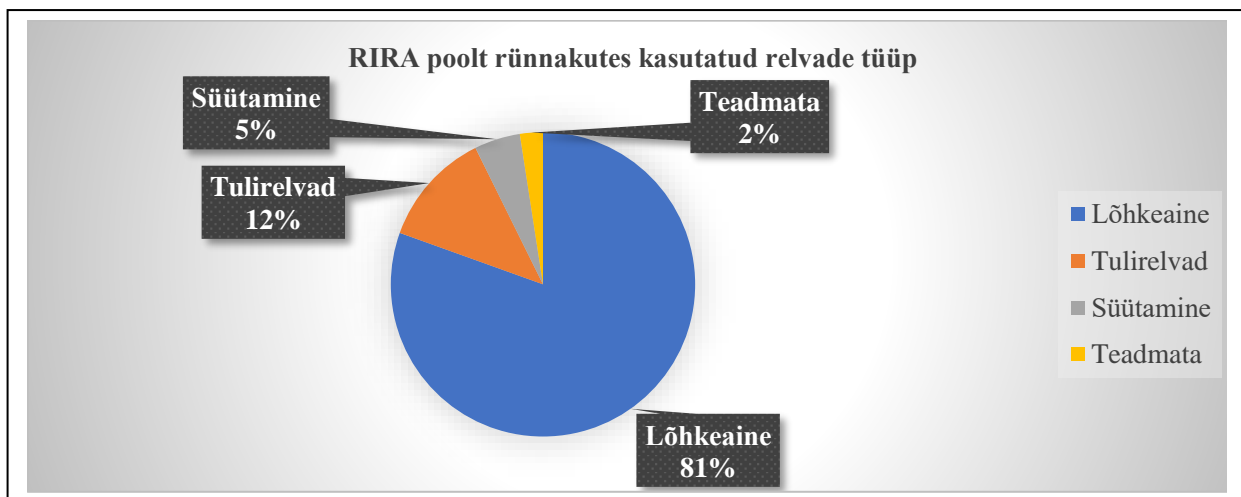
Rünnaakute ajalise tiheduse kriteeriumis hinnatakse ETA rünnaakute ajalise tiheduse kahe punktiga, Hezbollah oma ühe punktiga ning nii RAF kui ka RIRA saavad selles kategoorias null punkti. Punktid kujunevad paremusjärjestuse alusel, kus ETA saab enim punkte, sest organisatsioon viis läbi keskmiselt ühe rünnaaku nädalas. Hezbollah rünnaakute vahele jäi keskmiselt ühe kuune intervall, mis seab ta nelja organisatsiooni võrdluses teisele kohale. RAF-i ja RIRA rünnaakute vahele jäi suurem ajavahemik ning selle tõttu jäävad nad selles efektiivsuse kriteeriumis ilma punktideta.

3.2 Rünnakus kasutatud relvade keerukus

Töös analüüsitavad organisatsioonid kasutasid oma rünnakute läbiviimiseks peamiselt viite erinevat relvade tüüpi, mis jagunevad keerukamast lihtsamaks järgmiselt: (GTD Codebook, 2018:28-29)

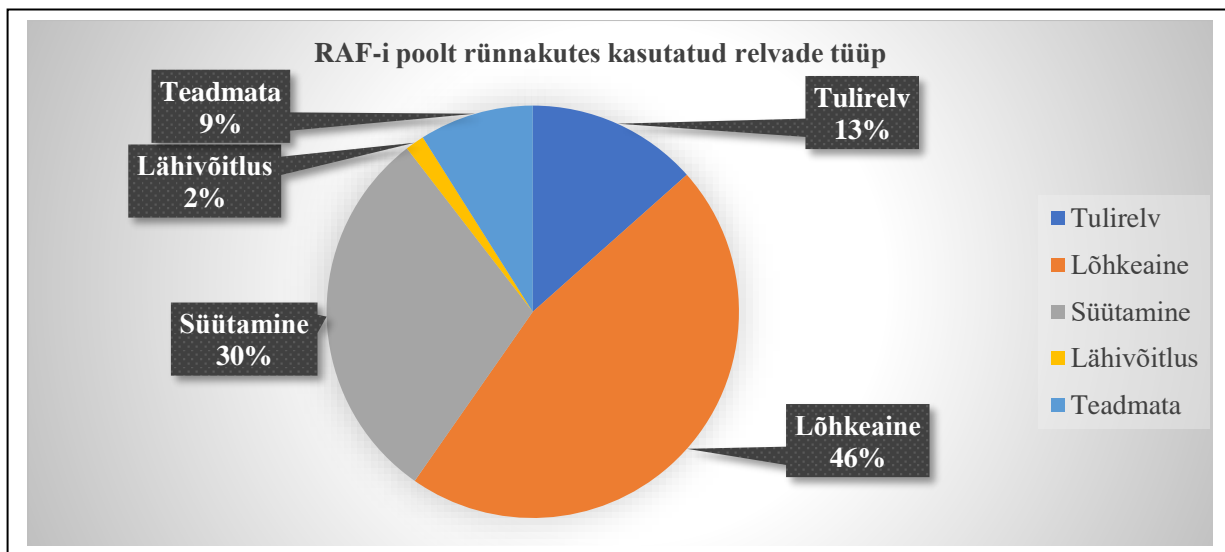
- 1) Lõhkeaine- Relv, mis koosneb energia mõistes ebastabiilsest materjalist, mis kiire lagunemise käigus vabastab surveaine, mille läbi ümbritsev keskkond hävineb.
- 2) Tulirelvad- Relv, mis on võimeline tulistama lendkeha, kasutades initsieerimiseks lõhkelaengut.
- 3) Süütamine- Relv, mis on võimeline süttima põlema, põlengut põhjustama või juba põleb ning plahvatusel toodab intensiivselt kuuma tuld.
- 4) Lähivõitlus- Relv, mille sihtmärgiks on teised inimesed ning ei hõlma kasutamisel lendkeha, millega kasutaja ja sihtmärk on sama aegselt kontaktis.
- 5) Teadmata- Relva tüüpi ei ole võimalik olemasoleva informatsiooni põhjal kindlaks teha.

Efektiivsuse kriteeriumit arvesse võttes, näitab keerukamate relvade suur osakaal organisatsiooni võimekust läbi viia keerukamaid operatsiooni ning hankida endale relvastust. Viiest kasutatud relva tüübist on kõige keerukam lõhkeaine, mille hankimine või tootmine ja töökorda seadmine nõuab kasutajalt keskmiselt suuremaid teadmisi.

Joonis 6. RIRA poolt rünnakutes kasutatud relvade tüüp GTD andmete põhjal.

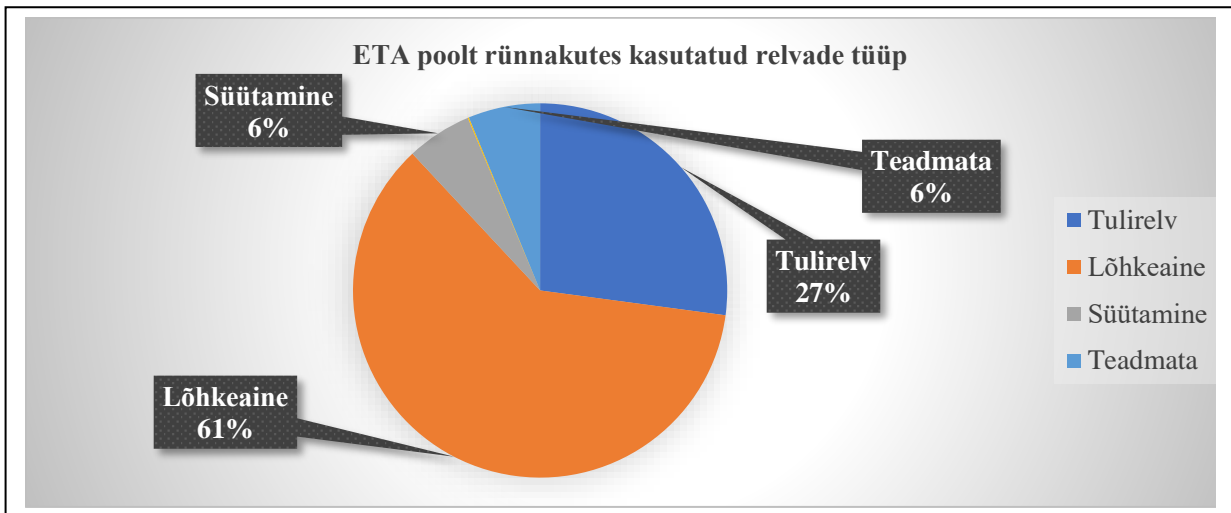
RIRA kasutas enda rünnakutes valdavas enamuses lõhkainet sisaldavaid relvi. RIRA puhul tuleb silmas pidada, et läbi viidud rünnakute arv oli võrreldes teiste analüüsitava organisatsioonidega pigem madal. Olenemata sellest, suutis RIRA üles näidata suhteliselt kõrget efektiivsust ning 80% ulatuses kasutada rünnakuks lõhkeainet. Teine peamine kasutatav relva tüüp oli tulirelvad. Mõlemat tüüpi relvade hankimisel pidi RIRA keskenduma välismaistele kurjategijatele ning relvad Iirimaale importima. Lõhkeaine ning tulirelvad varastati osaliselt IRA ladudest ning lisaks hangiti neid ka Horvaatiast (McDonald, 2000). Lõhkainete tüüpe, mida RIRA kasutas, oli erinevaid. Kasutati nii torupomme, viitsütikuga lõhkekehi kui ka distantsilt initsieeritavaid pomme (GTD, 2019). Klassikalise lõhkekeha (süütenööri süütel, koos lõhkekehaga) edasi arendamine näitab samuti organisatsiooni võimekust kas enda siseselt või väliste partnerite abiga luua keerukamaid relvasüsteeme. Välismaistelt grupeeringutelt relvade hankimine näitab samuti organisatsiooni võimekust läbi viia keerulisemaid operatsioone, sest see eeldab väga head koordineerimis- ja planeerimisvõimekust.

Joonis 7. RAF-i poolt rünnakutes kasutatud relvade tüüp GTD andmete põhjal.

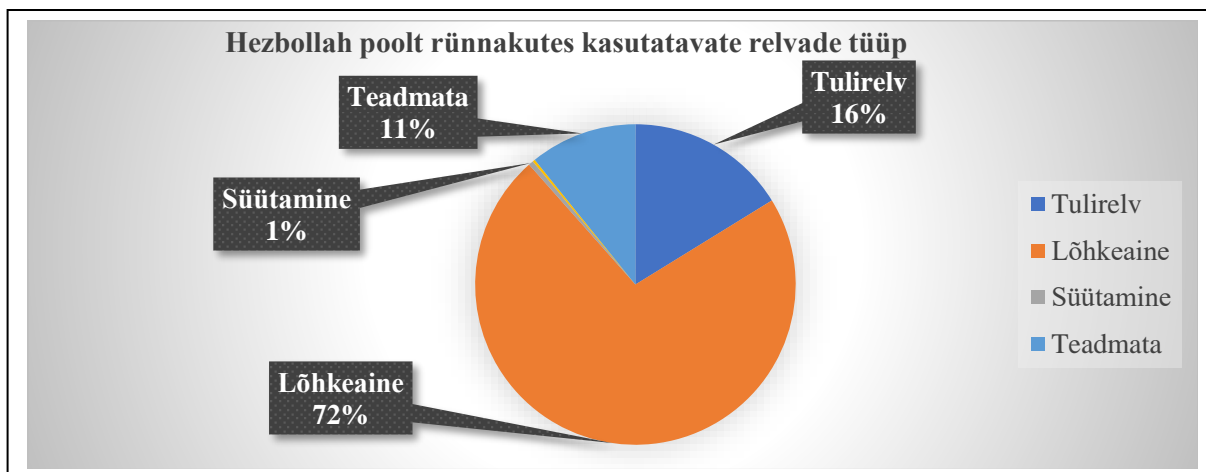
RAF-i poolt kasutatud relvade tüüp on jaotunud võrdsemalt, kui seda võrrelda RIRA-ga. Peamisteks kasutatavateks relvade tüübiks olid lõhkeaine, süütamine ning seejärel tulirelvad. RAF-i kasutatud relvade tüüpi iseloomustab suhteliselt madal tehnoloogiline tase. Olenemata sellest, et enim kasutatud relva tüüp on lõhkeaine, puuduvad andmed täpse lõhkekeha kohta või on kasutatud juba tehasetoodangut, näiteks granaatide näol (GTD, 2019). Süütamiste kategoorias oli RAF-i poolt kõige populaarsemaks alatüübiks klassikaline kuritahtlik süütamine (ingl. k. *arson*) (samas). RAF-i poolt kasutatavate relvade tüüp ei nõua organisatsioonilt väga head koordineerimise või planeerimise võimekust. Täpsemad andmed,

kust RAF enda relvad hankis, on puudulikud, kuid nii suurt efektiivsust organisatsiooni relvade varustamisel nagu seda oli näha RIRA puhul, ei eksisteeri.

Joonis 8. ETA-i poolt rünnakutes kasutatud relvade tüüp GTD andmete põhjal.

Sarnaselt ülal mainitud organisatsioonidega on ka ETA puhul selgelt kõige enim rünnakutes kasutatavate relvade tüübiks lõhkeaine. Silma paistab ka suur tulirelvade osakaal rünnakute läbiviimisel. ETA on sarnaselt läbiviidavate rünnakute hulgast ka organisatsioon, kus relvade alatüübid varieeruvad enim. Lõhkeainena on kasutatud nii kirjapomme, maamiine, viitsütikuga pomme, autopomme (ingl. k. *VBIED*) (GTD, 2019). Peamiseks relvade hankimiskanaliks oli ETA puhul rahvusvaheline relvade must turg ning juhul kui seal tekkisid hankeprobleemid, varastati nii relvi kui ka lõhkeainet Prantsusmaa ja Hispaania relvaladudest (Anderson, 2003:49). Selline relvade hankimisviis näitab, et organisatsioon suudab lisaks keerukatele rünnakutele, viia läbi ka keerulisemaid logistilisi operatsioone, mille eesmärgiks on enda organisatsioonide ning läbi selle ka jätkusuutlikkuse tagamine. ETA võimekust ilmestab veelgi fakt, et veel 2017. aastal olid organisatsioonil Euroopas peidikud, kus hoiti üle kolme tonni lõhkeainet ning suures koguses tulirelvasid ning nende laskemoona (Tremlett, 2017).

Joonis 9. Hezbollah poolt rünnakutes kasutatud relvade tüüp GTD andmete põhjal.

Hezbollah sarnaneb oma rünnakutes kasutatavate relvade tüübi poolest kolmele teisele analüüsitava organisatsioonile. Suures ülekaalus on taaskord lõhkeaine kasutamine. Stereotüpselt Lähis-Idas tegutsevatele terroristlikule organisatsioonile, on ka Hezbollah kasutanud palju autopomme, konventsionaalseid lõhkekehi välja laskmist võimaldavaid relvi (tankitõrje relvad, miinipildujaid jms.), lisaks sellele on analüüsitavatest organisatsioonidest Hezbollah ainukesena kasutanud enesetapurünnakut (GTD, 2019). Oma olemuselt on organisatsioon põhimõtteliselt väikearmee, kelle relvade arsenal ulatub tankidest iseliikuvate raketihetjateni. On ilmselge, et Hezbollah võimekus endale relvi hankida on neljast analüüsitavast organisatsioonist kõige kõrgem, tulenevalt organisatsiooni rollist Liibanoni poliitikas.

Tabel 4. Rünnakutes kasutatavate relvad keerukuse hindamine

Organisatsiooni nimetus	Rünnakutes kasutatavate relvade keerukus
RIRA	Kõrge
RAF	Madal
ETA	Keskmine
Hezbollah	Kõrge

Allikas: Autori koostatud GTD andmete põhjal.

GTD poolt kogutud andmete põhjal saab järeldada, et rünnakutes kasutatavate relvade keerukus on nii RIRA-il, ETA-l kui ka Hezbollah-l keskmine või kõrge. See tähendab, et kasutatavad relvad on edasi arendatud (näiteks lõhkeainete päästikusüsteem) ning ei kasutata ainult tavakäibes saada olevat relvastust. RIRA kasutatud relvade keerukus on kõrge, sest organisatsioon kasutas rünnakute läbi viimiseks valdavalt lõhkeainel põhinevaid relvi või

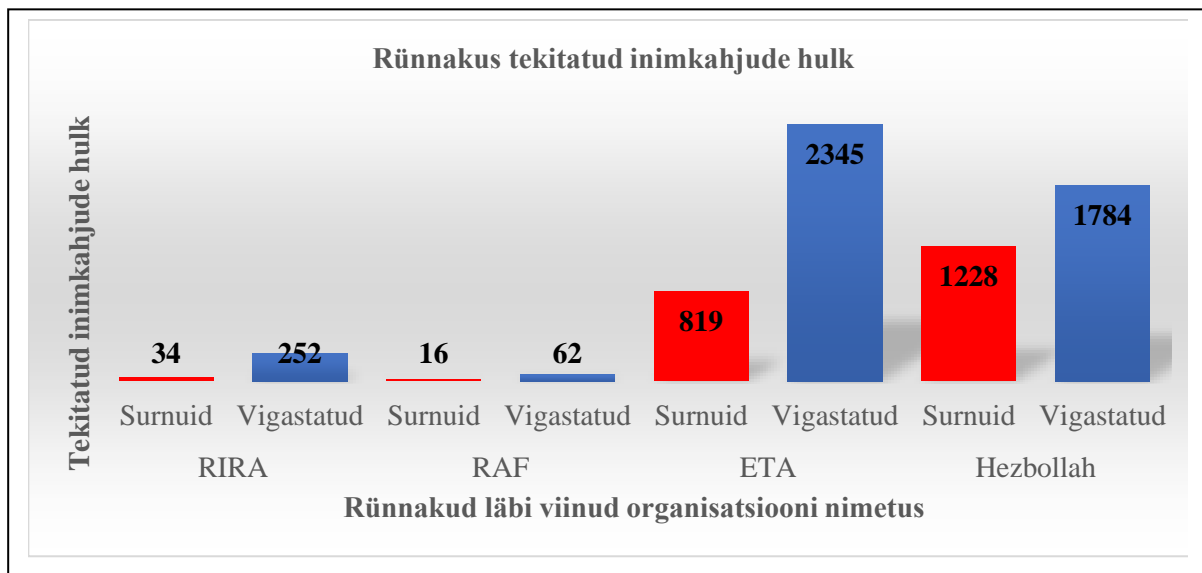

relvasüsteeme. RAF viis rünnakuid läbi, kasutades lihtsamaid relvi nagu süütamine ja lihtsamad lõhkeained, mille tõttu on ka nende rünnakus kasutatavate relvade keerukus madal.

Kolme punktilise hindamissüsteemi puhul võetakse hindamise aluseks lõhkeaine kasutamise hulk, läbi viidud rünnakute seas. Oluline on ära märkida, et hindamisel ei võrrelda organisatsioonide läbiviidud rünnakute hulka, vaid ainult rünnakus kasutatud relvade tüüpi. Selles kategoorias saavad kaks punkti Hezbollah ja RIRA. ETA ühe ja RAF null punkti. Punktid kujunevad välja lõhkeaine kasutamise osakaalu järgi.

3.3 Rünnakus tekitatud inimkahjude hulk

Rünnakus tekitatud inimkahjude hulk täidab nelja terroristliku organisatsiooni eesmärgi. Nendeks on: kaose tekitamine, valitsuse diskrediteerimine, majandusliku kahju tekitamine ja hirmu levitamine rahvusvahelise kogukonna eest (Harmon, 2001). Suur inimkahjude hulk tekitab inimestes ebakindlust ning selle läbi suureneb tõenäosus ka kaose tekkimiseks. Läbi hirmuõhkkonna loomise toimub ka valitsuse diskrediteerimine, sest tekib olukord, kus valitsus ei suuda enda elanikkonda kaitsta. Lisaks tekitab iga rünnak ka majanduslikku kahju, sest paratamatult vähendab näiteks turismipiirkonnas läbi viidud rünnak seal asuvate ettevõtete sissetulekut. Juhul kui terroristlik organisatsioon tegutseb ka väljaspool enda riigipiire näiteks regionaalselt või globaalselt, tekitab see ka laiemalt hirmu rahvusvahelise kogukonna ees.

Joonis 10. Analüüsitava organisatsioonide tekitatud inimkahjude hulk GTD andmete põhjal.

Nelja terroristliku organisatsiooni tegevus on toonud kaasa suurel määral inimkahjusid. Selgelt joonistuvad välja kaks gruppi. RIRA ja RAF on selgelt vähem inimkahjusid põhjustanud kui ETA ja Hezbollah. See on tingitud organisatsioonide tegutsemise perioodide erinevusest. Tulenevalt võrreldamatutest suurusjärgudest, on mõistlikum vaadelda ka keskmist inimkahjude

hulka rünnaku kohta. RIRA sooritas oma tegutsemisajal kokku 41 rünnakut ning tekitas nii eluks kokkusobimatuid kui ka kergemaid vigastusi kokku 286 inimesel (GTD, 2019). See teeb keskmiseks inimkannatanute hulgaks rünnaku kohta 6,9 inimest. RAF sooritas kokku 67 rünnakut, kus sai kannatada 78 inimest (GTD, 2019). See tähendab, et keskmine vigastatute arv rünnaku kohta on 1,1. ETA näitajad on vastavalt 1899 ja 3164, mis teeb keskmiseks vigastatute arvuks 2,6 inimest (GTD, 2019). Hezbollah korraldas kokku 407 rünnakut ning tekitas nende läbi kokku kahju 3012 inimesele (GTD, 2019). Keskmiseks inimkannatanute arvuks rünnaku kohta on see 7,4. Inimkahjude tekitamises rünnaku kohta on kõige edukam olnud ETA, teisalt, kui võtta arvesse ka toimunud rünnakute arvu, on neljast analüüsitud organisatsioonist kõige edukam olnud Hezbollah, kellele järgneb RIRA.

Tabel 5. Analüüsitud organisatsioonide tekitatud inimkahjude hulk rünnaku kohta

Allikas: Koostatud autori poolt GTD andmete põhjal.

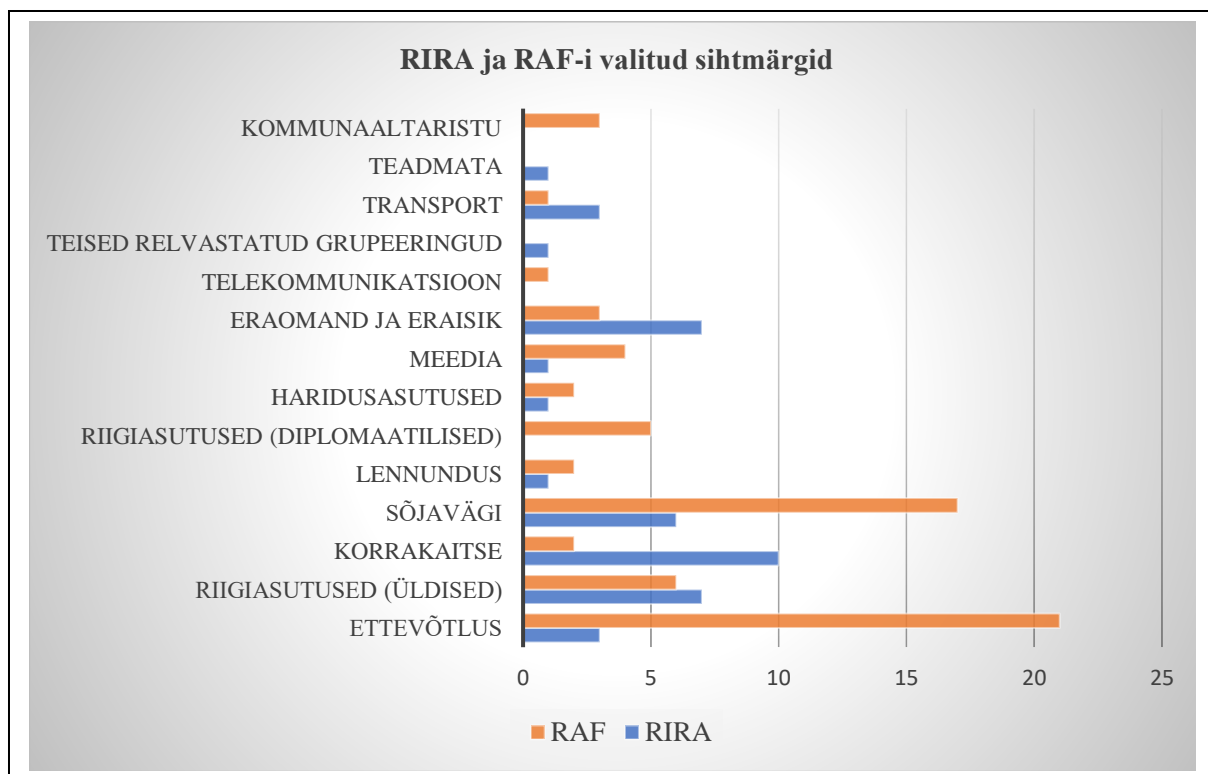
Terroristliku organisatsiooni nimetus	Keskmine inimkahjude hulk rünnaku kohta
RIRA	6,9 inimest rünnaku kohta
RAF	1,1 inimest rünnaku kohta
ETA	1,6 inimest rünnaku kohta
Hezbollah	7,4 inimest rünnaku kohta

Rünnakutes tekitatud inimkahjude hulk eraldi vaadatuna ei anna piisavat ülevaadet organisatsiooni efektiivsusest. Parema hinnangu saab anda, kui vaadata ka keskmist inimkahjude hulka rünnaku kohta. See näitab, kui hästi suudab organisatsioon enda operatsiooni organiseerida ning ülalmainitud nelja eesmärki täita. Suure tõenäosusega tekitab inimestes rohkem hirmu organisatsioon, kelle iga rünnak toob kaasa suured inimkahjud, kui organisatsioon, kes võibolla teeb küll palju rünnakuid, aga igakordne inimkahjude hulk on väike. Paralleeli saab tõmmata haigustega, mis nakatavad küll palju inimesi, aga ei too inimestele kaasa jäädavaid kahjustusi (külmetus, tuulerõuged) võrreldes haigustega, kus suremus on suur (HIV, ALS). Inimesed kardavad rohkem haiguseid, mis võivad lõppeda fataalselt, kuid mida teisalt leidub maailmas vähem.

Rünnakus tekitatud inimkahjude kategoorias hinnatakse organisatsioone samuti paremusjärjestuse alusel. ETA ja Hezbollah saavad mõlemad kaks punkti, sest nende rünnakud on kaasa toonud enim inimkahjusid. RIRA saab selles kategoorias ühe punkti, sest organisatsiooni rünnakud ei ole kaasa toonud palju inimkahjusid, aga inimkahjude arv ühe rünnaku kohta on nelja organisatsiooni seast teisel kohal. RAF saab sarnaselt RIRA-ga selles kategoorias ühe punkti, sest tekitas võrdselt RIRA-ga inimkahjusid rünnaku kohta.

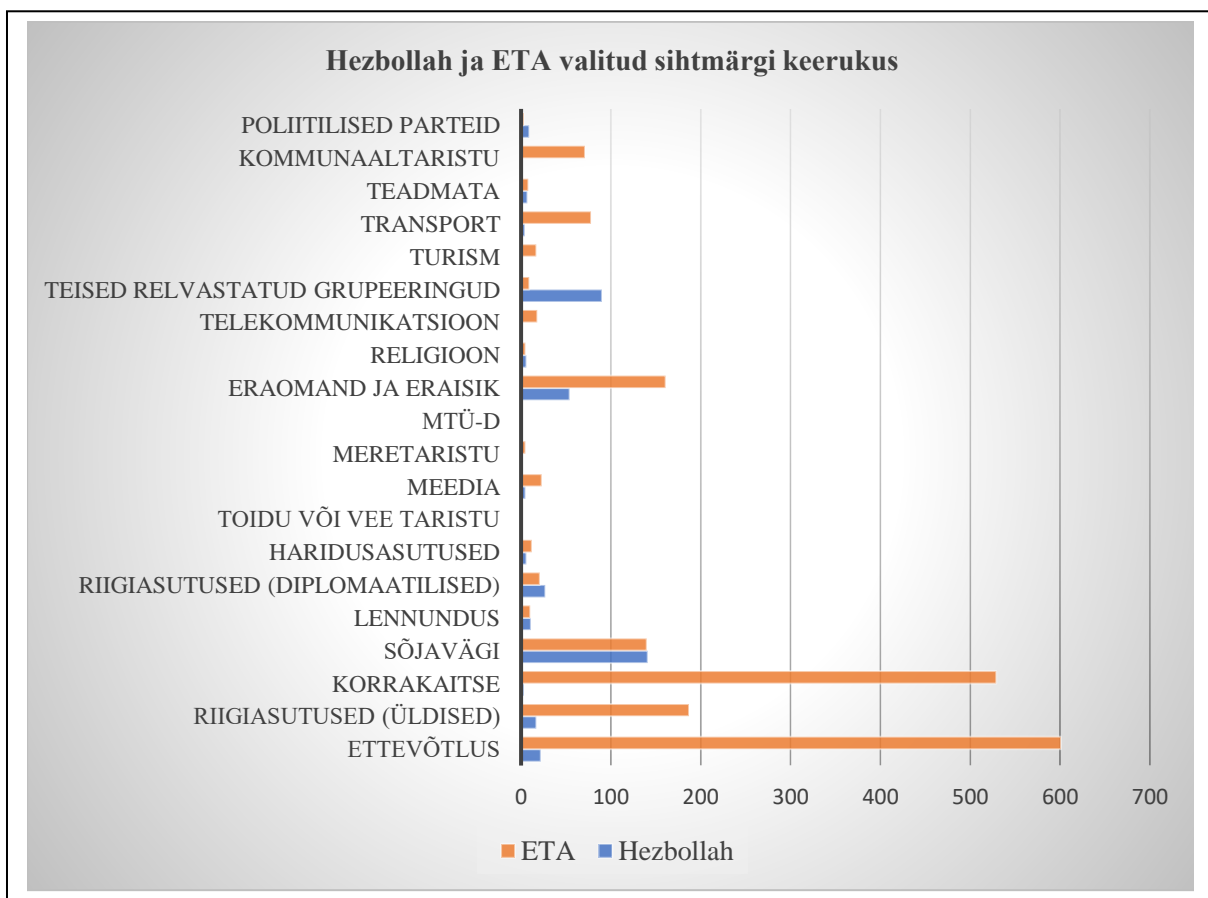
3.4 Valitud sihtmärgi keerukus

Valitud sihtmärgi keerukus näitab seda, kui efektiivne on terroristlik organisatsioon organiseerima enda operatsioone. Keerulisemate sihtmärkide (sõjavägi, politsei) valik on märk ka organisatsiooni suuremast efektiivsusest (Fricsh, 2010:10). Läbi hästi turvatud sihtmärkide ründamise, saab terroristlik organisatsioon diskrediteerida valitsusasutusi ning kulutada ka riigi julgeolekujõudusid, mis on osa kõikide selliste organisatsioonide eesmärkidest (Harmon, 2010). Lisaks tekitab inimestes suuremat hirmu rünnak, mis toimub jõustruktuuri vastu, sest võrreldes tsiviilisikutega on politseinikud ja sõjaväelased paremini varustatud ja välja õpetatud ning nende ründamine on keerulisem. Analüüsitavad organisatsioonid on rünnakute läbiviimise hulga poolest grupeeritavad kaheks. Selgelt eristuvad RIRA ja RAF, kes on võrreldes Hezbollah ja ETA-ga läbi viinud vähem rünnakuid. Töö loetavuse huvides, esitatakse andmed valitud sihtmärkide keerukuse kohta kahes grupis. Lisaks sellele on joonistel välja jäetud kategooriad, kus organisatsioonid ei sooritanud ühtegi rünnakut. RIRA ja RAF-i puhul olid nendeks toidu või vee taristu, meretaristu, MTÜ-d, religioon, turism ja poliitilised parteid. Hezbollah ja ETA puhul on esindatud kõik 20 kategooriat, milles GTD rünnakuid kodeerib.

Joonis 11. RIRA ja RAF-i valitud sihtmärgid GTD andmete põhjal.

Kahe vähem rünnakuid läbi viinud organisatsiooni seas paistab silma RAF, kes on suures osas rünnanud sõjaväe sihtmärke. Peamine RAF-i rünnakute sihtmärk oli Saksamaal asuv Ameerika Ühendriikide sõjaväebaas. Endises Saksamaa keemiatehases asuvat staapi rünnati ajavahemikul 1972-1982 vähemalt neljal korral, kaasa arvatud ajal, mil riigis viibis president Ronald Reagan (Goethe-Universitât, 2020). RIRA paistab silma rünnakutega korrakaitse sihtmärkide vastu. Olenemata suurest rünnakute hulgast, ei leidnud RIRA rünnakud korrakaitse sihtmärkide vastu suurt kajastust ning jäid suurema tähelepanuta. RIRA keskendus oma rünnakutes peamiselt eraomandi ründamisele, eesmärgida tõmmata suuremat tähelepanu enda organisatsioonile ja eesmärkidele (Sullivan, 2011).

Joonis 12. Hezbollah ja ETA valitud sihtmärgid GTD andmete põhjal.

Hezbollah ja ETA võrdluses, eristub kõige enam rünnakute arv. Siiski saab öelda, et mõlemad organisatsioonid on rünnanud laia profiiliga sihtmärke. Joonisel 12 paistab ETA puhul silma rünnakute hulk korrakaitse ning ettevõtluse vastu. Läbi ETA rünnakute hukkus kokku umbes 500 korrakaitseametnikku, erinevatest jõustruktuuridest (Ministerio Del Interior, 2009). Suure tõenäosusega valis ETA rünnaku sihtmärkideks jõustruktuurid, sest soovis kindral Franco ajal tegutsenud ametnikele kätte maksta ning pidas ka hilisemaid korrakaitsestruktuure

repressiivorganiteks (The Local Es, 2018). Hezbollah puhul paistavad silma rünnakud sõjaväe sihtmärkide vastu. Kõige kuulsam rünnak toimus 1983. aastal, kui rünnati Ameerika Ühendriikide ja Prantsusmaa sõjaväebaase Beirutis. Rünnaku tagajärjel hukkus 299 inimest (History.com, 2010). Võib eeldada, et Hezbollah keskendumine sõjaväe sihtmärkidele, on põhjustatud suhteliselt suurest sõjaväe kohaolust Lähis-Idas, mida organisatsioon näeb kui välismaiseid okupante.

GTD-d andmete põhjal on neljast analüüsitava organisatsioonist kõige rohkem sõjaväe ja korrakaitse sihtmärke rünnanud ETA, kes on seda teinud kokku 669 korral. Teisel kohal on Hezbollah, kes on seda teinud 144 korral. RAF ja RIRA on võrreldes ETA ja Hezbollah-ga rünnakuid keeruliste sihtmärkide vastu sooritanud marginaalselt. Nelja organisatsiooni omavaheline võrdlemine rünnakute koguarvu suhtes ei kirjelda piisavalt organisatsioonide võimekust rünnata keerulisi sihtmärke. Selle asemel tuleks vaadata keeruliste rünnakute osakaalu kõikide sooritatud rünnakute seas.

Tabel 6. Keeruliste sihtmärkide osakaal kogu rünnakute seas.

Analüüsitava organisatsiooni nimetus	Organisatsiooni poolt sooritatud rünnakute koguhulk.	Organisatsiooni poolt sooritatud rünnakud keeruliste sihtmärkide vastu.	Keeruliste sihtmärkide osakaal kogu rünnakute seas
RIRA	41	16	39 %
RAF	67	19	28%
ETA	1899	669	35%
Hezbollah	407	144	35%

Allikas: Autori koostatud GTD andmete põhjal.

Vaadates keerulisemate rünnakute osakaalu kogurünnakute seas, saab öelda, et proportsionaalselt on kõige rohkem rünnakuid keeruliste sihtmärkide vastu sooritanud RIRA.

Valitud sihtmärkide keerukuse kategooriat hinnatakse samuti paremusjärjestuse alusel. Kolme punktilisel hindamisskaalal saavad nii RIRA, ETA kui ka Hezbollah selles efektiivsuse kriteeriumis kaks punkti, tulenevalt suhteliselt võrdsest keeruliste sihtmärkide vastu läbi viidud rünnakute osakaalust kogu rünnakute seas. RAF-i tegevust hinnatakse selles kategoorias ühe punkti vääriliseks. RAF-i keeruliste sihtmärkide osakaal kogu rünnakute seas on keskmiselt 10-7 protsenti väiksem ülejäänud kolmest analüüsitava organisatsioonist.

3.5 Keskmise arv ründajaid rünnaku kohta

Keskmine arv ründajaid rünnaku kohta on indikaator organisatsiooni võimekusest läbi viia keerulisemaid operatsioone, mis väljendub rohkemate inimeste tegevuse koordineerimises. Suurel hulgal inimeste sihipärase tegutsemise saavutamise nõuab organisatsioonilt suurt pingutust ning seab ohtu ka organisatsiooni enda turvalisuse. Ründajate arvu suurenemine muudab organisatsiooni nähtavamaks, mis võib kaasa tuua tegevuste luhtumise, see on ka üks kolmandas peatükis kirjeldatud Frischi dilemmadest (Frisch, 2001). Sellest võib järeldada, et organisatsioon on efektiivne, kui ta olenemata eksistentsiaalsest ohust, suudab siiski jätkata rünnakute läbiviimist, kaasates sinna suuremal hulgal inimesi (samas). Keskmine ründajate arv rünnaku kohta on arvatud välja, võttes aluseks kogu rünnakute arvu ning jagades selle kogu rünnakutes osalenud inimeste hulgaga. Oluline on ära märkida, et GTD kogub andmeid rünnakus füüsiliselt osalenud inimeste kohta (GTD Codebook, 2018:46). See tähendab, et rünnakut toetanud elemendid (logistika, planeerimine jms.) on kajastamata.

Tabel 7. Keskmine arv ründajaid rünnaku kohta

Organisatsiooni nimetus	Läbi viidud rünnakute hulk	Rünnakutes osalenud isikkoosseisu koguarv	Keskmine arv ründajaid rünnaku kohta
RIRA	41	13	3,2
RAF	67	48	1,4
ETA	1899	1190	1,6
Hezbollah	407	120	3,4

Allikas: Koostatud autori poolt GTD andmete põhjal.

Tabelis 7 on kujutatud analüüsitava organisatsioonide keskmine arv ründajaid rünnaku kohta. Enim ründajaid rünnaku kohta on Hezbollah'il, kellele on selleks näitajaks 3,4. RIRA-l on selleks näitajaks 3,2, ETA-l 1,6 ning RAF-il 1,4. Selles kategoorias suudavad Hezbollah ja RIRA enda liikmeid organiseerida paremini ning seeläbi viia läbi ka keerulisemaid operatsioone, mis hõlmavad suuremal hulgal inimesi.

Selles kategoorias hinnatakse organisatsioonide efektiivsus samuti paremusjärjestuse alusel. Efektiivsust hindavas kolme punktilises hindamissüsteemis saavad nii RIRA kui ka Hezbollah mõlemad kaks punkti, tulenevalt suhteliselt võrdsest keskmisest arvust ründajatest rünnaku kohta. ETA ja RAF saavad selles kategoorias ühe punkti, tulenevalt paremusjärjestusest ning

sellest, et sarnaselt teisele kahele organisatsioonile, on ka nende omavaheline keskmine arv ründajaid rünnaku kohta suhteliselt võrdne.

3.6 Organisatsiooni poolt seatud eesmärkide püstitamine

Kõige klassikalisem efektiivsuse indikaator on see, kas organisatsiooni püstitatud eesmärgid on täidetud või mitte. Terroristlike organisatsioonide puhul on eesmärgid ja lõpptulem sätestatud tavaliselt organisatsiooni põhikirjas. Järgnevalt võrdlebki töö iga valitud organisatsiooni eesmärke ning hindab lühidalt saavutatud tulemusi. Eesmärkide täitmise hindamiseks kasutatakse operatsionaliseerimise peatükis kirjeldatud kolme punktilist hindamissüsteemi.

RIRA puhul olid eesmärkideks (MMP, 2019):

- 1) Põhja-Iirimaa ja Iirimaa liitumine üheks riigiks.
- 2) Suurbritannia kohaoleku eemaldamine Põhja-Iirimaaalt.
- 3) Konflikti rahumeelse lõpetamise vastu seismine.
- 4) Pikaajalise hirmuõhkkonna loomine Põhja-Iirimaaal.

Need eesmärgid jäid RIRA-l enamuses täitmata. On võimalik, et suudeti luua lühiajaline hirmuõhkkond, aga seda on keeruline mõõta. Tänapäeval ei ole endiselt Iiri saarel ühinenud Iirimaa ning sealäbi eksisteerib ka Suurbritannia kohalolek. RIRA ei ole aga täielikult oma tegevust lõpetanud. Aastal 2012 liituti erinevate sarnaste organisatsioonidega ning moodustati New IRA (MMP, 2019). See tähendab, et oma tegutsemise jooksul ei suutnud RIRA enda püstitatud eesmärke täita. Ei ole välistatud, et tulevikus saavad need siiski täidetud. New IRA toetus püsib Iirimaa ja Põhja-Iirimaa suhteliselt kõrge ning nende poolt korraldatud meelevaheldustel osaleb sadu inimesi (Reinisch, 2019). Kolme punktilisel hindamiskaalal saab RIRA oma eesmärkide täitmise kategoorias null punkti. Organisatsioon on ametlikult oma tegevuse lõpetanud, aga RIRA poolt püstitatud eesmärgid võivad saada täidetud New IRA poolt, kuhu kuulub ka endiseid RIRA liikmeid. Olenemata sellest võetakse efektiivsuse hindamise aluseks organisatsiooni tegevus tema tegutsemise ajal.

RAF-i peamiseks eesmärgiks oli Saksamaal läbi viia kommunistlik revolutsioon. RAF-i liikmete plaan oli kopeerida Hiina mudelit, kus poliitiline legitiimsus saavutatakse läbi sõjaliste vahendite kasutamise (Rothenberger, 2017:300). RAF-i konkreetsed eesmärgid jagunesid järgmiselt (Rothenberger, 2017:300-301):

- 1) Relvastatud vastupanu organiseerimine ning konsolideerimine maapiirkondades.
- 2) Organisatsiooni laiendamine läbi rünnakute ja sissisõja.

- 3) Saksa rahva päästmine väljakannatamatust *status quo*-st.
- 4) Läbi viia vasakpoolne revolutsioon ning kukutada fašistlik keskklass.

Kõik RAF-i poolt seatud eesmärgid jäid täitmata ning nende ideed ei leidnud ühiskonnas laiemat kõlapinda ega toetust. Organisatsioon lõpetas oma tegevuse 20. aprillil 1998, kui uudisteagentuur Reuters avaldas nende kirja organisatsiooni lõpetamise kohta (Irish Times, 1998). RAF kahetses, et ei loonud endale poliitilist tiiba, läbi mille oleks efektiivsemalt enda eesmärgid täita suudetud (samas). 21. sajandil on RAF-i endised liikmed silma paistnud erinevate relvastatud röövidega. Ernst-Volker Staub, Daniela Klette ja Burkhard Garweg üritasid 2016. aastal ebaõnnestunult röövida sularaha transpordiks mõeldud veokit (Connolly, 2016). Rahaauto rööv ei ole aga märk RAF-i taasloomisest ning suure tõenäosusega püütakse vasakpoolse revolutsiooni läbiviimise asemel, tagada enda jätkusuutlikkus finantsvahendite näol, sest paljud RAF-i endised liikmed elavad põgenikena (Paterson, 2016). Kolme punktilisel hindamisskaalal saab RAF hinde null. Organisatsioon ei täitnud mitte ühtegi enda poolt seatud eesmärki ning Saksamaa sotsiaalses ja poliitilises süsteemis jäi soovitud muutus saavutamata.

ETA strateegilised eesmärgid muutusid mõningal määral aja jooksul, kuigi muutumatuks jäi eesmärk, milleks oli iseseisva Baskimaa rajamine. Ajavahemikul 1983-1992, üritas ETA põhjustada Hispaania elanikele võimalikult palju kahju, mille tagajärjel loodeti kasvatada toetust iseseisva Baskimaa jaoks (Mahoney, 2017:921). Pärast 1992. aastat avastas ETA juhtkond, et senine strateegia ei tööta ning muutis osaliselt organisatsiooni eesmärki. Uueks eesmärgiks sai läbi piiratud terrorirünnakute segada teiste baski iseseisvust toetavate organisatsioonide ühinemist ning rahuläbirääkimiste pidamist (Mahoney, 2017:930). Olenemata osalisest eesmärgi muudatusest, ei eksisteeri tänapäeval iseseisvast Baskimaad. Teisalt on baskidel aga Hispaania mõistes laialdane autonoomia, mis anti neile juba 1979. aastal ning viimastel aastatel on sarnaselt Katalooniaga ka Baskimaal taaskord hakatud arutama iseseisvust (Bernhard, 2018). Seda arvesse võttes võib öelda, et ETA poolt püstitatud eesmärgid said täidetud osaliselt, baskidel on endiselt arvestatav autonoomia ning eksisteerib mõningane kogukond, kes soovib endiselt Hispaanias iseseisvuda. Kolme punktilisel hindamisskaalal saab ETA eesmärkide saavutamise kriteeriumis ühe punkti. On keeruline analüüsida, kas Baskimaa suurendas või vähendas oma autonoomiat ETA tegevuse tõttu. Fakt on see, et baskidel on säilinud endiselt laialdane autonoomia, mis tähendab, et ETA suutis oma eesmärgi osaliselt täita.

Hezbollah eesmärgid on pikaajaliselt tegutsenud organisatsioonile omaselt ajas muutunud. Algpärane 1985. aasta põhikiri pani organisatsiooni peamiseks ülesandeks (MMP, 2019a):

- 1) Israeli riigi hävitamine.
- 2) Lääne huvide eemaldamine Liibanonist ja Lähis-Idast.
- 3) Liibanoni siseste vaenlastega võitlemine, oluliseks peeti kristlasi.

2009. aastal loodi uus põhikiri, mis võrreldes eelmisega oli leebem, lisaks Israeli ja Lääne vastu seismisele lisandusid veel riigi ühtsuse suurendamine ning sektantlusest lahti ütlemine (MMP, 2019a).

Hezbollah on ainus analüüsitavatest organisatsioonidest, kes on enda tegevuse suutnud tegutsemisaja jooksul legitimeerida. Hezbollah on tänapäeval peamiselt tuntud kui poliitiline partei, kes omab Liibanoni parlamendis suhteliselt suurt mõjuvõimu. Alates 2009. aasta valimistest on Hezbollah poolt juhitud poliitiline koalitsioon saanud enamuse riigi parlamendis ning eelviimases valitsuses omas 17 ministri kohta (CEP, 2018). Hezbollah mängis väidetavalt suurt rolli ka Liibanoni viimase „tehnokraatidest“, koosneva valitsuse loomisel (Najjar, 2020). Suure tõenäosusega jääb Hezbollah esialgne eesmärk, Israeli hävitamine, saavutamata, aga riigi ühtsuse ning lääne mõjuvõimu vähendamine Lähis-Ida regioonis, on realistlikud ja täidetavad eesmärgid. Neljast analüüsitavast organisatsioonist on Hezbollah oma eesmärkide saavutamisel olnud kõige edukam.

Efektivsuse hindamisskaalal saab Hezbollah eesmärkide täitmise kategoorias kaks punkti. Hezbollah on eesmärkide täitmisel olnud neljast organisatsioonist kõige efektiivsem. Suure tõenäosusega täidetakse lähiajal ka Lääne mõjuvõimu vähendamise eesmärk. Ameerika Ühendriigid ähvardasid pärast Hezbollah valitsusse pääsemist kehtestada Liibanonile sanktsioonid, jättes riigi majanduslikku isolatsiooni (Yee & Saad, 2019). Sanktsioonide tulemusel võib suurened Iraani mõju riigi sisepoliitikale, läbi majanduslike suhete tugevnemise (samas).

3.7 Organisatsiooni jätkusuutlikkus

Organisatsiooni jätkusuutlikkus on käesolevas uurimistöös defineeritud kui organisatsiooni võimekus läbi viia terroristlike rünnakuid ning seeläbi tagada eesmärkide täitmine ka tulevikus (Blomberg et al., 2010:304). Ametlikult tegutseb neljast analüüsitavast organisatsioonist tänapäeval ainult Hezbollah. RIRA lõpetas ametlikult oma tegevuse iseseisva organisatsioonina ning liitus teiste sarnaste organisatsioonidega, mille tulemusena loodi New IRA. Mis tähendab, et osaliselt on organisatsioon tegev ka tänapäeval. New IRA on oma tegevust intensiivistanud, pärast Suurbritannia otsust lahkuda Euroopa Liidust ning vägivaldsete rünnakute arv Põhja-Iirimaal on taaskord tõusuteel (Blazakis & Clarke, 2020). ETA ja RAF lõpetasid oma tegevuse

suhteliselt samadel alustel. Mõlemad organisatsioonid andsid enda tegevuse lõpetamisest teada läbi meediaväljaannete. Oma tegevuse lõpetamise manifestis süüdistab RAF tegevuse lõpetamises peamiselt organisatsiooni ennast ning ebaõnnestunud juhtimisvalikuid nagu poliitilise tiiva mitte loomine (RAF, 1998). ETA kaotas pärast 1987. aasta toidupoe rünnakut kohalike inimeste toetuse ning sellele järgnes organisatsiooni marginaliseerumine, mis viis tegevuse lõpetamiseni 2018. aastal (Jones, 2018). Oma olemuselt muutus ETA 2011. aastast pigem poliitiliseks organisatsiooniks. Endise ÜRO peasekretäri Kofi Annani poolt vahendatud rahuläbirääkimised Prantsusmaa ja Hispaania võimudega oli märk ETA poliitilise tiiva (Herri Batasuna) mõju kasvamisest (Tremlett, 2018). Hetkel on ETA tegevuse lõpetamisest möödas suhteliselt vähe aega, mis tähendab et hinnata ETA tegevuse mõju pärast tegevuse lõpetamist on keeruline.

Töös kasutatavas hindamissüsteemis saavad jätkusuutlikkuse kategoorias Hezbollah ja RIRA ainsana positiivse tulemuse. Hezbollah jätkusuutlikkust hinnatakse selles kategoorias kahe punktiga ning RIRA-t ühe punktiga. Hezbollah suudab endiselt korraldada terroristlikke rünnakuid ning RIRA suudab teha seda kaudselt läbi New IRA. ETA ega RAF selles kategoorias punkte ei saa tulenevalt enda võimetusest korraldada tulevikus rünnakuid.

3.8 Koondandmed terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuuride efektiivsusest

Organisatsioon	RIRA	RAF	ETA	Hezbollah
Juhtimisstruktuur	Turul põhinev	Mitmesuunaline	Sõlmpunktil põhinev	Bürokraatial põhinev
Rünnakute tihedus	0	0	2	1
Relvade keerukus	2	0	1	2
Inimkahjud	1	1	2	2
Sihtmärgi keerukus	2	1	2	2
Keskmine arv ründajaid	2	1	1	2
Eesmärkide täitmine	0	0	1	2
Jätkusuutlikkus	1	0	0	2
Kokku	9	3	10	13

Allikas: Koostatud autori poolt.

Kriteeriumi hindamise tulemusena selgub, et valitud organisatsioonide ja kriteeriumide põhjal on kõige efektiivsem bürokraatial põhinev juhtimisstruktuur, mida antud töös esindab Hezbollah. Hezbollah on kolme punktilises hindamissüsteemis saanud seitsmest efektiivsuse

kriteeriumist maksimaalsed punktid kuues. Hezbollah on kasutanud keerukaid relvi ja suutnud tekitada suurel hulgal inimkahjusid. Samuti on Hezbollah valinud oma läbiviidud rünnakute jaoks keerulisemad sihtmärgid ning on neljast valitud organisatsioonist ainsana osutunud valituks riigi parlamenti ja valitsusse. Hierarhilisest juhtimisstruktuurist vähesel määral ebaefektiivsem on sõlmpunktil põhinev juhtimisstruktuur, mida käesolevas uurimistöös esindas ETA. ETA rünnakute läbiviimise tihedus on kolme teise organisatsiooniga võrreldes kordades suurem. Nelja organisatsiooni võrdluses viis ETA läbi ka kõige rohkem rünnakuid. On võimalik, et rünnakute suur hulk vähendas ETA efektiivsuse mõõdet relvade keerukuse kategoorias. Turul põhineva juhtimisstruktuuriga organisatsiooni esindav RIRA juhtimisstruktuuri efektiivsus on praktiliselt võrdne ETA-ga. Olenemata sellest, et RIRA tegutsemise periood oli suhteliselt väike, suutis organisatsioon tekitada suurel hulgal inimkahjusid rünnaku kohta ning samuti organiseerida rünnakuid nii, et neis osaleks suur hulk organisatsiooni liikmeid. Lisaks on RIRA ka tänapäeval jätkusuutlik, küll mitte enam iseseisva organisatsioonina, vaid läbi New Ira. Kõige ebaefektiivsemaks juhtimisstruktuuriks osutus käesolevas uurimistöös mitmesuunaline, mida esindas RAF. Olenemata suurest meediakajastusest ja soovist viia Saksmaal läbi sotsialistlik revolutsioon, ei suutnud RAF siiski oma tegevust piisavalt organiseerida. Rünnakuks kasutati vähe arenenud relvi, ei suudetud tekitada piisavalt inimkahjusid ning organisatsiooni seatud eesmärgid jäid täitmata.

Hezbollah tegevus on kõikides kriteeriumides efektiivsem või sama efektiivne kui kolmel teisel organisatsioonil. Sellist tulemust võis ka eeldada, sest terroristlike organisatsioonide sektoris, on hierarhial põhinev rühmitus paremini suuteline oma strateegilisi eesmärgi seadma ning organiseerima ka enda allüksuste tegevust eesmärgipäraselt. Sarnasele tulemusele on jõudnud ka varasemad uurijad, näiteks Kilberg (2011:155). Samas hierarhilisuse loogika ei puuduta turul põhinevat ja mitmesuunalise juhtimisstruktuuriga organisatsioone., kus madalama hierarhilisusega organisatsioon on kordades efektiivsem. RIRA on analüüsitavate andmete põhjal kordades efektiivsem, kui RAF. Mõlemad organisatsioonid on omavahel võrreldavad, sest nende aktiivse tegevuse pikkus on samas suurusjärgus. Terroristlike organisatsioonide efektiivsuse kohta olemasolevate andmete objektiivne analüüs on raskendatud, sest puuduvad identsed või sarnaste aktiivsuseperioodidega organisatsioonid. Lisaks tulenevalt organisatsioonide eripärasest, on suhteliselt keeruline leida faktipõhiseid andmeid, mis tähendab, et esitatud andmete usaldusvahemik on suur. Täpsemate tulemuste saamiseks oleks mõistlik sarnaseid kriteeriumeid kasutada suuremal organisatsioonide valimil.

Kokkuvõte

Käesoleva uurimistöo raames uuriti terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuuride mõju nende efektiivsusele. Töö peamine eesmärk oli välja uurida, kas on seos terroristliku organisatsiooni juhtimisstruktuuri ning efektiivsuse vahel ehk kas ühte tüüpi juhtimisstruktuur on efektiivsem kui teine. Uurimise käigus võrreldi nelja erinevat juhtimisstruktuuri omavat terroristliku organisatsiooni läbi seitsme erineva efektiivsust näitava kriteeriumi, milleks oli rünnakute ajaline tihedus, kasutatud relvade keerukus, rünnakus tekitatud inimkahjude hulk, valitud sihtmärgi keerukus, keskmine arv ründajaid rünnaku kohta, organisatsiooni poolt seatud eesmärkide täitmine ning organisatsiooni jätkusuutlikkus. Töö esimeses osas anti ülevaade võimalikest juhtimisstruktuuridest ning tunnustest, mille järgi on võimalik organisatsioone kategoriseerida. Leiti, et tänu tehnoloogia arengule, on keerulisemaks muutunud ka terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuurid ning klassikalisest jaotusest ei piisa. Töö empiirilises osas võrreldi valitud organisatsioonide efektiivsust läbi erinevate kriteeriumide. Kokku kasutati efektiivsuse analüüsiks 2414 rünnakut, mille andmed kategoriseeriti viies kvantitatiivset analüüsi võimaldavas kriteeriumis. Lisaks analüüsiti kvalitatiivselt ka organisatsioonide eesmärgi, milleks informatsioon koguti läbi teadusartiklite ja ajakirjanduse. Empiirilise osa tulemusena selgus, et neljast valitud terroristlikust organisatsioonist oli kõige efektiivsem bürokraatial põhinev ning hierarhiliselt struktureeritud Hezbollah, kes on ainsana endiselt tegutsev. Efektiivsuselt teisel kohal on sõlmpunktil põhinev juhtimisstruktuur, mida antud töös esindas ETA. Kolmandal kohal efektiivsuselt on turul põhinev juhtimisstruktuur ning kõige ebaefektiivsem juhtimisstruktuur on mitmesuunaline. Hierarhiline juhtimisstruktuur on suure tõenäosusega kõige efektiivsem, sest võimaldab organiseerida keerulisemaid operatsioone ning tagada ka toimimiseks vajalik logistika. Töö tulemusena on loodud sobiv platvorm edasisteks teadustöödeks. Tulemuste kontrollimiseks on mõistlik uurida juhtimisstruktuure sügavuti ning nelja organisatsiooni asemel analüüsida kõiki Global Terrorism Database'is leiduvaid organisatsioone, mida on võimalik kategoriseerida töö esimeses peatükis välja toodud juhtimisstruktuuri tunnuste järgi. Autori hinnangul on läbi juhtimisstruktuuri analüüsi võimalik muuta efektiivsemaks ka terrorismivastast võitlust, sest juhtimisstruktuuri toimimise mõistmine aitab analüüsida ka organisatsiooni ennast ning leida sobiv strateegia terrorirühmituste halvamiseks.

Kasutatud allikate loetelu

- Arquilla, John & David Ronfeldt. 1996. *The Advent Of Netwar*. Santa Monica, CA: RAND Corporation
- Anderson, Wayne. 2002. *The ETA: Spain's Basque Terrorists*, New York: The Rosen Publishing Group, Inc.
- Bernhard, Meg. 2018. „With independence a far-fetched dream, Basque Country activists downsize their ambitions“ *Los Angeles Times*, 15. juuni <https://www.latimes.com/world/europe/la-fg-spain-basques-20180613-story.html> (külastatud 18.aprill, 2020).
- Blazakis Jason & Clarke P. Colin. 2020. „Brexit Could Spark a Return to Violence in Northern Ireland“ *Foreign Policy* 22.jaanuar <https://foreignpolicy.com/2020/01/22/northern-ireland-paramilitary-violence-brexit/> (külastatud 19.aprill, 2020).
- Blomberg, Brock & Engel, Rozlyn & Sawyer, Reid. 2010. „On the Duration and Sustainability of Transnational Terrorist Organizations“. *The Journal of Conflict Resolution*, 54:2, 303-330.
- Comas, J., Shrivastava, P. and Martin, E. C. 2015. ‘Terrorism as Formal Organization, Network, and Social Movement’, *Journal of Management Inquiry*, 24:1, 47–60.
- Connolly, Kate. 2016. „Former Red Army Faction members linked to botched robbery“, *The Guardian* 19. jaanuar <https://www.theguardian.com/world/2016/jan/19/former-red-army-faction-members-linked-to-botched-robbery> (külastatud 19.aprill, 2020).
- Counter Extremism Project. 2020. „Hezbollah“ <https://www.counterextremism.com/threat/hezbollah> (külastatud 18.aprill, 2020).
- Cragin Kim & Daly A. Sara. 2004. „The Dynamic Terrorist Threat An Assessment of Group Motivations and Capabilities in a Changing World“ https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monograph_reports/2005/MR1782.pdf (külastatud 18.aprill, 2020)
- El Zein, Hatem. 2014. „Identifying and understanding the media discourse of Hezbollah“. *Jurnal Komunikasi, Malaysian Journal of Communication*. 30. 117-140.
- Frisch, Ethan. 2011. „Insurgencies are Organizations Too: Organizational Structure and the Effectiveness of Insurgent Strategy. *Peace & Conflict Review*. 6:1, 1-23.
- Georgopoulos, Basil S., & Arnold S. Tannenbaum. 1957. “A Study of Organizational Effectiveness.” *American Sociological Review*, 22:5, 534–540
- Global Terrorism Database, 2019.
- Global Terrorism Database Codebook, 2019.
- Goethe-Universität Frankfurt am Main. 2020. „Attacks by the Red Army Faction (RAF) 1972, 1976 and 1982“ https://www.uni-frankfurt.de/68266042/Attacks_by_the_Red_Army_Faction_RAF_1972_1976_and_1982 (külastatud 19.aprill, 2020).
- Harmon, C.C. 2001. “Five Strategies of Terrorism”, *Small Wars and Insurgencies*, 12:3, 39-66

- Harding, Thomas. 2003. „Real IRA leader is finally brought to justice after three decades of terror“. *The Telegraph*, 7.august <https://www.telegraph.co.uk/news/uknews/1438230/Real-IRA-leader-is-finally-brought-to-justice-after-three-decades-of-terror.html> (külastatud 18. aprill, 2020).
- History.com. 2010. „Beirut barracks blown up“, 9.veebuar <https://www.history.com/this-day-in-history/beirut-barracks-blown-up> (külastatud 19.aprill, 2020)
- Irish Times. 1998. „Red Brigades announce end of their struggle to overthrow German state“, 22.aprill <https://www.irishtimes.com/news/red-brigades-announce-end-of-their-struggle-to-overthrow-german-state-1.144785> (külastatud 19.aprill, 2020).
- Jackson, A. Brian 2006. „Groups, Networks, or Movements: A Command-and-Control-Driven Approach to Classifying Terrorist Organizations and Its Application to Al Qaeda“, *Studies in Conflict & Terrorism*, 29:3, 241-262
- Jones, Sam. 2018. „Basque separatist group Eta announces dissolution“, *The Guardian*, 02.mai. <https://www.theguardian.com/world/2018/may/02/basque-separatist-group-eta-announces-dissolution> (külastatud 19.aprill, 2020).
- Kilberg, Joshua. 2011. „Organizing for Destruction: How Organizational Structure Affects Terrorist Group Behaviour“.
- Mahoney, W. Charles. 2018. „End of the cycle: assessing ETA’s strategies of terrorism“, *Small Wars & Insurgencies*, 29:5-6
- Mapping Militants Project (MMP). 2019. „Real Irish Republican Army“ https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/content/mmp-real-irish-republican-army#vertical_select_18236 (külastatud 18.aprill, 2020).
- Mapping Militants Project (MMP). 2019a. „Hezbollah“ https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/hezbollah#highlight_text_12512 (külastatud 18.aprill, 2020).
- Marighella Carlos. 1969. *Minimanual of the Urban Guerrilla* <https://www.marxists.org/archive/marighella-carlos/1969/06/minimanual-urban-guerrilla/index.htm> (külastatud 18. aprill, 2020).
- McDonald, Henry. 2000. „Croat general 'armed Real IRA terrorists'“ *The Guardian* 24. september <https://www.theguardian.com/uk/2000/sep/24/northernireland.henrymcdonald3> (külastatud 18.aprill, 2020).
- Melaugh, Martin. 2003. „'Real' Irish Republican Army (rIRA) Statement, 28 January 2003“ 28.jaanuar <https://cain.ulster.ac.uk/othelem/organ/ira/rira280103.htm> (külastatud 18. aprill, 2020).
- Ministerio del Interior. 2009. „Víctimas de ETA“, https://web.archive.org/web/20100915224606/http://www.mir.es/DGRIS/Terrorismo_de_ET_A/ultimas_victimas/p12b-esp.htm (külastatud 19.aprill, 2020).
- Moghadam Assaf. 2012. „Failure and Disengagement in the Red Army Faction“, *Studies in Conflict & Terrorism*, 35:2, 156-181.
- Najjar, Farah. 2020. „Hezbollah a 'major architect' of Lebanon's new government“ *Al Jazeera*, 22. jaanuar <https://www.aljazeera.com/news/2020/01/hezbollah-major-architect-lebanons-government-200122143439455.html> (külastatud 19.aprill, 2020).

- Paterson, Toby. 2016. „Return of Germany's Baader-Meinhof terrorist gang - they're desperate for cash and have a dog“, *Independent*, 22. jaanuar <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/return-of-germanys-baader-meinhof-terrorist-gang-they-re-desperate-for-cash-and-have-a-dog-a6828366.html> (külastatud 19.aprill, 2020).
- Powell, Walter. 1990. „Neither Market Nor Hierarchy: Network Forms of Organization“. *Research in Organizational Behaviour*, 12. 295-336.
- Price, Bryan. 2012. „Targeting Top Terrorists: How Leadership Decapitation Contributes to Counterterrorism“. *International Security*, 36(4), 9-46.
- Pluchinsky, A. Dennis. 1993. „Germany's red army faction: An obituary“, *Studies in Conflict & Terrorism*, 16:2, 135-157.
- RAF, 1998. „The Urban Guerilla is History“ https://socialhistoryportal.org/sites/default/files/raf/en/0019980300%2520EN_2.pdf (külastatud 19.aprill, 2020).
- Reinisch, Dieter. 2019. „Why there's still support for dissident republican groups“, *RTE* 30.aprill <https://www.rte.ie/brainstorm/2019/0430/1046501-why-theres-still-support-for-dissident-republican-groups/> (külastatud 19.aprill, 2020).
- Rothenberger Liane. 2017. „A Terrorist Group's Strategic Communication—The Case of the Red Army Faction“, *International Journal of Strategic Communication*, 11:4, 286-305.
- Scremin, Nicolo. 2017. „Ideology, Structure and Modus Operandi: Comparing Terrorist Organizations“ <https://www.peaceopstraining.org/cotipso/theses/ideology-structure-and-modus-operandi-comparing-terrorist-orgs/> (külastatud 19.aprill, 2020).
- Smith, J. Smith & Moncourt, Andre. 2009. *The Red Army Faction: A Documentary History. Volume 1: Projectiles for the People*, Oakland, California: PM Press.
- Sullivan, Colleen. 2011. „Omagh bombing“ *Britannica*. <https://www.britannica.com/event/Omagh-bombing> (külastatud 18. aprill, 2020).
- The Local Es. 2018. „Details emerge of Basque separatist group ETA's attacks“, 07.november <https://www.thelocal.es/20181107/details-emerge-of-basque-separatist-group-etas-attacks> (külastatud 19.aprill, 2020).
- Tremlett, Giles. 2017. „Exclusive: Eta documents reveal details of weapons dumps as group disarm“. *The Guardian* <https://www.theguardian.com/world/2017/apr/08/eta-basque-separatist-group-formally-disarms-arms-cache> (külastatud 20.aprill,2020).
- Whitfield, Teresa. 2015. „The Basque Conflict and ETA The Difficulties of an Ending“ <https://www.usip.org/sites/default/files/SR384-The-Basque-Conflict-and-ETA-The-Difficulties-of-An-Ending.pdf> (külastatud 18.aprill, 2020).
- Yee, Vivian & Saad, Hwaida. 2019. „As Hezbollah Rises in Lebanon's Government, Fears About U.S. Response Follow“, *NY Times*, 01.vebruar <https://www.nytimes.com/2019/02/01/world/middleeast/hezbollah-lebanon.html> (külastatud 19.aprill, 2020).

Terrorist Organization Leadership Structure Influence on its Effectiveness

Summary

The main goal of this thesis is to research the link between terrorist organization leadership structure and its effectiveness. Terrorist organizations and more specifically their leadership structures are worth researching. Current counter-terrorist strategies incorporate targeted killings of the leadership, to incapacitate the organization and hopefully end its activities. It is possible to modify current counter terrorism strategies, by knowing the strengths and weaknesses of different leadership structures. By modifying the strategy, more effective results may be achieved. This thesis concentrates on two research questions:

- 1) What are the different terrorist organization leadership structures?
- 2) How does the organization leadership structure influence its effectiveness?

This thesis mainly relies on Global Terrorism Database, where most of the data used in this thesis is collected. In addition, different scientific and non-scientific literature is used to analyze the goals and activities of different terrorist organizations.

The thesis consists of three different chapters. The first chapter gives an overview of different leadership structures and different features which can be used to categorize a leadership structure. Second chapter gives a short overview about the activities of the organizations that are analyzed in this thesis (RIRA, RAF, ETA, Hezbollah) and also their objectives. In addition, the paragraph gives an overview of different ways to measure effectiveness and operationalizes the indicators that are used in this thesis. The final chapter analyzes four different leadership structures effectiveness through seven different effectiveness-measuring indicators.

The result of the analysis is that most effective leadership structure is bureaucracy based and effectiveness is connected to strictness of hierarchy. Previous researchers like Joshua Kilberg in his doctoral thesis “Organizing for Destruction: How Organizational Structure Affects Terrorist Group Behaviour”, have found similar results. However, the seven effectiveness-measuring indicators that are being used in this thesis, have not been analyzed together with terrorist organization leadership structure.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina

Vaiko Vaher

(autori nimi)

(isikukood: 39204212785)

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Terroristlike organisatsioonide juhtimisstruktuuride seos nende efektiivsusega,

(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on Maili Vilson,

(juhendaja nimi)

1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

3. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;

4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus 16.05.2020 (kuupäev)

Vaiko Vaher 16.05.2020

(allkiri)